

VŠEOBECNÉ ZADOSTIUČINĚNÍ NEJSV. SRDCI

(Nauka okružního listu Pia XI., vydaného r. 1928.)

Velkou útěchou a nadějí sv. Otce, jenž stojí jakoby na vyvýšené hlásce světa, když pozoruje všechna nebezpečí a potřeby lidské, jsou slova příslibení Mistra Aja, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.

Ježíš stále byl se svou církví a vždy jí vhodnými prostředky pomohl. I v novější době máme nové důkazy. Když se plížilo nebezpečí, že vyschnou prameny zbožnosti v době, v níž proudilo hnutí oddalující od Boží lásky, zjevil se Ježíš sv. Marii Markétě Alacoque.

Mezi různými dary tohoto zjevení vyniká právě ona skutečnost, že v době, kdy chladla láska, byla světu ukázána Láska sama novým způsobem a předložena lidstvu k zvláštní úctě. V době jansenismu, jež zove sv. Otec heresí nejohavnější, protože podle slov sv. Otce chtěla, aby se lidé Boha spíše obávali, než jej synovsky milovali, ukázal Spasitel své Srdce jako prapor míru a lásky.

V tomto znamení je nejdokonalejší způsob zbožnosti a dokonalého života. Proto sv. Otec jako jeho předchůdcové vždy hájili a doporučovali úctu k božskému Srdci. Proto doporučuje znovu v tomto listě Zasvěcení Srdci nejsvětějšímu. Vyzdvihuje znovu sobě tak drahou myšlenku, aby Ježíš kraloval. Vysoko vynáší heslo: Kristus musí kralovati!

Jest však třeba, aby k tomu přistoupil další krok. Praví: V Zasvěcení dáváme Lásce nestvořené lásku jí patřící. Dlužno však ještě napravit všechny křivdy, zapomenutí a urážky. Nazývá pak to smírem nebo zadostiučiněním.

Jsme povinni i k prvému i k druhému, k druhému však nás nabádají zvláštní důvody lásky a spravedlnosti.

Protože jsme všichni hříšníci, nejen máme ctít Boha onou úctou, jež jest mu povinna jako nejvyššímu Pánu, nýbrž je třeba, abychom odčinili všechny své nevěrnosti a nedbalosti a hříchy.

Celému pak lidstvu náleží toto odčinění. Neboť prvním hříchem Adamovým jsme všichni dědičně nakaženi. Dnes noví následovníci starého kacíře Pelagia znovu ve své pýše se nadýmají a hlásají, že člověk může sám svou vlastní silou se povznést.

Ovšem, žádná lidská síla nebyla by s to podati vhodné odčinění, kdyby Slovo Věčné nevzalo na se lidskou přirozenost. On nesl naše rány, naši mdlobu, pro nepravosti naše byl potřen. On zničil dlužní úpis, jenž svědčil proti nám, přibiv jej na kříž.

Kristovo vykoupení získalo nám prominutí všech vin, ale přece zařízením božské moudrosti máme i my ve svém těle naplniti to, co ještě chybí z utrpení MYSTICKÉMU tělu Kristovu, jímž jest církev. (Ep. ke Kolos. I. 24). Ovšem, stále musíme mít na paměti, že veškerá síla našeho smíru a odčinění vyplývá jediné z krvavé oběti J. Krista na kříži. Tato krvavá oběť opětuje se nekrvavým způsobem v oběti mši svaté. Proto správně tvrdí sv. Cyprián, že jen tehdy vhodně slavíme oběť mše svaté, když oběť a utrpení naše odpovídá oběti Kristově. Proto vybízí sv. apoštol Pavel, abychom prchali před zkázou, jež jest žádostivostí ve světě.

Čím pak dokonaleji bude odpovídati naše oběť a naše utrpení oběti a utrpení Spasitelově, čím více sebe ukřížujeme, tím větší ovoce odčinění nalezneme pro sebe i pro druhé. Mezi Kristem a jeho věrnými je podivuhodné spojení, jaké

je mezi hlavou a ostatními údy těla, a rovněž spojení jsme všichni věřící navzájem oním tajemným obcováním svatých, jímž se spojujeme nejenom mezi sebou, nýbrž také s hlavou naší, Ježíšem Kristem.

Toto spojení hlásá Zsvěcení, odčinění pak toto spojení znovu navazuje, zdokonaluje a vyvrcholuje tím, že viny smazuje, že nás spojuje s utrpením Jezu Krista a že nás pro něho a pro bližní též v oběť přináší. To byl též úmysl přsvatého Srdce Kristova, když se nám zjevil a když se nám ukázal s odznaky svého umučení, aby z toho všichni mohli posouditi nekonečnou zlobu hříchu.

Duch smíru a odčinění měl vždy prvé místo v celé úctě božskému Srdci Páně. Neb když se zjevil Spasitel sv. Markétě, trpce si stěžoval na takový nevděk lidstva slovy, na něž nikdy nebude moci býti zapomenuto: „Hle, viz to srdce, jež tolik lidstvo milovalo a všemi dary zahrnulo a jež nejen, že nenalézá díku za takovou svou lásku, nýbrž naopak zapomínání, nedbalost, urážky, a to i od těch, kteří by byli povinni k zvláštní lásce...“ K napravení těchto vin doporučil pak Spasitel ono známé smírné svaté přijímání a zvláštní pobožnosti, jež se zovou Svatá hodina.

Ale, jak mohou potěšiti smírné úkony Ježíše, jenž kraluje v nebeské blaženosti? Odpovídáme slovy sv. Augustina: Milující porozumí. Neb ten, kdo miluje Ježíše, vidí v jeho minulém životě, jak pracuje, modlí se, strádá a trpí pro nás lidi a pro naše spasení, vidí jej pohlceného bolestmi, potupami, a to pro naše nepravosti. To vše rozjímají zbožní a uvědomují si, že naše hříchy byly příčinou, že Spasitel pro nás trpěl a umřel, a že by tyto hříchy i nyní ještě znovu ukřižovaly Ježíše, takže správně můžeme každý hřích považovati jako smrtelnou ránu proti Spasiteli. Jestliže však Kristus trpěl pro naše hříchy, jež předzvěděl, jistě též bylo mu útěchou vědomí našich budoucích odčinění a našeho smíru, když se mu zjevil anděl a posílil jej útěchou. A tak, jako ještě dnes srdce Spasitelovo jest zraňováno hříchy lidstva, tak také bývá smírem a odčiněním potěšeno, tajemným, ale přece skutečným způsobem.

K tomu přistupuje, že smírné utrpení Ježíše Krista se stále obnovuje a setrvává v jeho Těle mystickém, v jeho církvi. Uvedme ještě slova sv. Augustina: Kristus vytrpěl vše, co měl vytrpěti. Nic nechybí z míry JEHO utrpení. Jsou tudíž naplněna utrpení v Hlavě. Zbývá ještě naplniti utrpení v JEHO těle. Pán sám ráčil toto prohlásiti, když Šavlovi pronásledujícímu křesťany pravil u Damašku: Šavle, Šavle, proč mne pronásleduješ?.. Ježíš trpí ještě v těle svém mystickém, žádá si našeho odčinění, neboť jsme s ním přetěsně spjati jako údy s hlavou.

Každému pak je zjevno, jak jest nutný tento úkol odčinění a smíru v naší době. Doléhá k sv. Otcí úpění národů, jichž hlavy a knížata se opravdu zvedli a sešli vjedno proti Pánu a proti církvi jeho. Vidí, jak se v těch krajích nedělá rozdíl mezi právem lidským a božským. Boří se chrámy, jsou vyháněni řeholníci a řeholnice, celé zástupy hochů a dívek jsou rvány z lůna matky církve, svádějí je k rouhání a k nejhorším zločinům, lid pak křesťanský je v stálém nebezpečí odpadu. Což však je ještě žalostnější, je skutečnost, že i mezi křesťany je tolik lidí, kteří dlí v nejhorší nevědomosti, kteří jsou nakaženi bludem a vedou život daleko od domu otcovského. Je neosvětluje pravda, víra je netěší nadějí budoucí blaženosti. Zavládlo mezi věřícími nedbání církevních zákonů, o něž se opírá celý život křesťanský, domácnost a posvátnost manželství. Je zanedbávána, neb lichotnými volněji názory pokažena výchova dětí, nebo se dnes dokonce odnímá církvi možnost vychovávat mládež. Ženy zapomínají žalostně na stud v životě a obleku. Vládne strašná bezuzdnost ve věcech smyslnosti, odpírá se zákonitě autoritě, pohrdá se slovem Božím, čímž víra kolísá a je vystavována bezprostřednímu nebezpečí.

K tomuto zlu druží se pak křesťanů zbabělost a lenost, kteří, podobni spícím a prchajícím učedníkům, kolísají ve víře. A tak, ať se třeba duch vzpírá, vtírá se mu myšlenka, že již jsou blízko doby, o nichž předpovídal náš Pán: „A protože se rozmnožila nepravost, vystydne láska mnohých...“

Když se nad tím věrní křesťané zamyslí, nutně budou vedeni k tomu, aby z lásky k trpícímu Spasiteli odkáti se snažili viny své i druhých, aby napravili čest Páně. Avšak vyplňuje se též slovo apoštolovo, že tam, kde se rozhojnil hřích, tam také ještě hojněji byla dána milost. Vzrostla sice nepravost, ale též se množí stále počet věřících obojího pohlaví, kteří s radostí se snaží odčiniti tolik a takových urážek Srdci Spasitelovu připravených, kteří též neváhají podati se dokonce v oběť Ježíši Kristu.

Neboť když někdo věrně promyslí a prožije to, co bylo dosud řečeno, není možné, aby si dokonale nezošklivil hřích, aby se zcela Bohu neodevzdal a ustavičnou modlitbou a dobro volně přijatými zkouškami a útrapami a celým životem přijatým jako odčinění nesnažil se napravit svrchu uvedené žalostné skutečnosti.

Tak povstaly celé řady, jež si předsevzaly za úkol útěchu Ježíše Krista v mdlobě pohrouženého v zahradě Getsemanské, tak povstaly též ony společnosti laiků, jež mají tentýž účel, tak povstaly též ony zvláštní pobožnosti se slavným odprošením a zadostiučiněním, jež se konají jménem celých diecézí, rodin, farností. Sv. Otec si přeje, aby na svátek nejsvětějšího Srdce Páně obnovil se každého roku krásný obřad Zasvěcení božskému Srdci, při čemž by zároveň bylo lkáno pro odpuštění našich vin a hříchů.

Sv. Otec mnoho doufá od rozšíření této pobožnosti. Doufá, že hříšníci, vidouce, koho to zranili, vrátí se do svého srdce, spravedliví se ještě více ospravedlní a ještě větší horlivostí zasvěti se získání celého světa pro Krále jeho, jehož vidí tak pohrdaného a uráženého.

ROZJÍMANÍ PRO VŠECHNY

(Kurs vnitřní modlitby 6.)

Poukázal jsem v posledním článku na jedno nedorozumění ohledně rozjímání. A vidím, že jest jich ještě velká řada. Tak čteme u různých učitelů duchovního života výroky světců a vůdců, kteří nutně požadovali k dokonalosti rozjímání, čím více jsem pročetl tyto pokyny, bylo mi jasněji, že si dobře nerozumíme, když doslovně opakujeme dnes tyto výroky o rozjímání a když je jednostranně přisuzujeme dokonale metodicky rozčleněnému rozjímání. Hlavně u sv. Ignáce z Loyoly jest zjevné, že ve svých požadavcích rozjímání má na mysli ještě jiné způsoby rozjímání, než to, co jsme minule rozjímáním nazvali. Jest důležité tohleto připomenouti a dobře zdůrazniti, abychom zbytečnou tvrdostí a přísností nemátli lidi, kdybychom ode všech a stále žádali onen jediný způsob rozjímání. Svatý Ignác upozorňuje na dva způsoby, totiž na rozjímavé pozorování, jež nazývá kontemplací, kterou však nesmíme směřovati s kontemplací mystickou, a pak rozjimané zpytování svědomí. Můžeme ještě přidati rozjímání při četbě a pak rozjímavou modlitbu ústní.

Teď chápeme požadavek učitelů duchovního života, když nutně žádají rozjímání. Musíme jím rozuměti jakýkoliv intimní styk s Bohem a s jeho pravdami, třeba jím rozuměti jakékoliv usebrání a soustředění se ve věcech Božích. Rozjímavé pozorování jest velmi vděčným cvičením hlavně při liturgii, jest nejvhodnějším způsobem prožiti posvátné úkony, doby a vytěžit z nich pro duchovní život, co jest jen možné. Vezměme si třeba slavnost božského Srdce Páně v tomto měsíci. Představíme si živě Krista Pána, jenž se zjevuje sv. Marii Markétě Alacoque. Představíme si i smutnou dobu, kdy jansenismus strašící stále Bohem krutým a přísným odvrátil konečně lidi od Boha. Pod záminkou velké úcty k Bohu odcizil lidi Bohu, protože, koho se jen bojíme, před tím prcháme. A kam člověk uteče před Bohem, víte. Do bludů, smyslnosti a všech hříchů. Není totiž vybrání! Představíme si nyní Ježíše, jenž hoří po tom, aby lidé jím vykoupení pocítili sladkosti jeho vykoupení. Když nás učinil dětmi Božími, chce, abychom jako děti k tomuto Bohu šli. A proto v době, kdy láska dětí k Otci ochabuje, znovu ukazuje své Srdce, Srdce zraněné a probodené, nasycené potupami, urážkami a nevděkem... Představím si Ježíše dobrého, jenž hoří láskou, jenž všem znovu ukazuje své Srdce, svou Lásku. Srovnáme tuto lásku, jež stále hledá nových cest a nových prostředků, jak by lidi vykoupené svou krví přivedla k sobě, se všemi láskami, jaké jsme kdy poznali na svých cestách životem, srovnáme ji se všemi láskami, jež kdy zkřížily naše stezky, a ponoříme se vděčně do této lásky, jež nikdy nezklame, jež nikdy nezarmoutí. A nyní v nás přirozeně vytryskne touha také se napíti z tohoto srdce, odhodláme se opustiti vše, co nás oddaluje od tohoto srdce...

Tak možno činiti se všemi tajemstvími. Je to rozjímání velmi snadné a jednoduché. Musí stačiti pro lidi neschopné ještě přesných pochodů, hodí se pro chvíle vyčerpanosti, únavy, je to překrásnou přípravou na všechny slavnosti a svátky církevní. Postup: Představiti si děj, zadívati se na osoby. Pozorujeme, jak jednájí, proč tak jednájí. Hovoříme s

nimi ve svém srdci a nakonec necháme srdce samo mluvit. Srovnáváme vlastní život s příkladem, který jsme viděli, a hledáme cestu k vlastnímu napravení, k napodobování toho, co jsme viděli.

Jiným velmi užitečným úkonem, jenž má prvek rozjímavý, jest rozjímavé zpytování svědomí. Zamysleme se nad nějakou svou chybou. Představíme si ve světle víry, jak je ošklivá, jak ji musí Bůh nenávidět, vzpomeneme si, jak pro ni Kristus trpěl, jak nás vzdaluje Boha, jemuž se máme připodobňovati podle slov Kristových: Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.

Vystoupíme se svým hříchem na Kalvarii, do pekla neb do očištění a díváme se naň v hněvu Božím. Tak se nám zjeví v pravém světle. Pak nebude se nám žádný hřích zdát maličkostí. Každý hřích jest urážkou nekonečného Boha, jenž má právo žádati od nás, aby každý úkon náš řídil se podle jeho vůle. Přestoupení této vůle jest dávání přednosti sobě, ubohému, před Bohem. Srovnáme hřích v tom, co nám dává. Snad trochu pohodlí, neb uspokojené ješitnosti, snad ani to ne. A za tuto cenu prodáváme Boha! Všední hřích má svou strašnou ohavnost, které tolikrát nepozorují ti, kteří pijí tak zvané lehké hříchy jako vodu. Zapomínají, že prodávají Boha za trochu čochovice. Pro křesťany uvědomělé jest dopouštění se lehkého hříchu, tak říkajíc s otevřenýma očima, něčím strašným! A není-li, pak je to smutné s naším křesťanstvím a synovskou láskou k Bohu, v níž právě spočívá podstata křesťanství!

Čtete hodně věci Boží? A čtete správně? Neletí mysl vaše s jednoho místa na druhé, nepřeletuje duch jako motýl s květu na květ, nehledáte jen sladké šťávy, krásných pohledů? Důležité je zdůraznit, že četba duchovní má se také státi obcováním s Bohem. K dobré a účelné četbě je prospěšný klid vnější, jenž však není vždy ani dobře možný a ani vlastně nutný pro toho, kdo se dovede soustřediti i v největším vnějším zmatku a ruchu. Důležitý jest klid a usebrání vnitřní, má-li četba býti opravdu plodná. Nevybírejme proto knihy, jež nás každou chvíli vytrhují z našeho nitra, jež jenom nás honí obrazy a duši ani neobohatí ani neobčerství ani neposilní. Nevybírejme pro duchovní četbu knih nasládlých ani knih hlučných a řvavých. Přišlo to u nás v poslední době do módy vydávati knížky obsahu limonádového, jež naučí člověka sladce nýti, ala ne dobře žíti. Takové knihy jsou morovou nákazou a měly by býti dány aspoň nějakým všeobecným pravidlem na index knih zapověděných, protože napáchají snad horších spoust než knihy špatné a kacířské, jelikož se u nich a na nich naučí čtoucí nebrati vážně svůj život, protože se naučí duchovní život prosníti a prodřímati.

Vyberme proto dobrou knihu. (Jednou sestavím v Hlubině seznam dobré duchovní literatury a vydáme tuto sbírku tiskem jako příručku. Snad se již v nejbližších prázdninách dostanu k této práci.) Nato se useberme a poprosme Boha o pomoc jako před rozjímáním. A pak čteme zvolna. Procházejme se knihou jako krásnou zahradou. Když ducha upoutá nějaká myšlenka, ponořme se do ní, obraťme ji se všech stran, vysajme ji do poslední krůpěje a srovnajme s ní sebe, jak jsme daleko neb blízko této myšlenky. Přijmeme každou dobrou myšlenku jako hlas Boží. Buďte ujištěni, že Bůh jest zvláštním způsobem přítomen svou pomocí těm, kteří mají vás vésti, že jim pomáhá při psaní, zvláště když se jedná o světce a o duchovní spisovatele, kteří opravdu žili to, co píší. Přečtěme myšlenkový celek. Pak zavřeme knihu, uzavřeme se světu kolem a nyní, sami, přemítejme o čteném. Rozvíjejme dále myšlenky, čiňme z nich praktické závěry a snažme si myšlenku tak osvojit, aby přešla do našeho duševního vlastnictví. Nebudme průtoky dobrých vnuknutí a myšlenek, nýbrž jejich nádržemi. Jen tak stane se nám četba osvěžujícím zdrojem, zdrojem životodárným. Jinak je to marné zabíjení času, neb hledání estetických dojmů, marnivostí.

Když jsme zpracovali jednu myšlenku, jeden myšlenkový celek, jděme dále a zase opakujme celý postup. Po četbě nechme si pak trochu času, aspoň nějakou minutu, abychom si učinili všeobecný závěr a abychom si učinili nějaké rozhodnutí ohledně svého života. Odložením knihy teprve však má začít vlastní rozjímavý úkon. Myšlenky mají v nás nyní zráti. Přemýšlejme o čteném celku, jak nám toho dovolí naše zaměstnání, přemýšlejme o něm až zase do příští četby. Tak se nám objeví myšlenky v celém svém bohatství, uvidíme v nich, co bychom při povrchní četbě nikdy neviděli.

Rozjímavé čtení jest nejjednodušší formou rozjímání a takto jaksi rozjímati může každý, i ten, kdo nikdy neslyšel o rozjímací metodě, neb kdo se jí jaksi ani nemůže naučiti. Nezapomeňme však na základní pravidla dobré četby: nečisti hltavě, nečisti povrchně, nečisti plytkostí!

Konečně se zmiňuji o rozjímavé modlitbě ústní. Jedni ji považují za něco nesmírně těžkého, jakýsi vrchol umění modliti se, jiní zase ji doporučují všem. Pravdu mají druzí, protože církev doporučuje všem rozjímavou modlitbu ústní, jež jest jí již svou podstatou, totiž růženec. V čem záleží rozjímavá modlitba ústní? Záleží v tom, že se již nezastavujeme u jednotlivých slov, slovo za slovem, nýbrž že duch modlitbou povznesený zalétá k samému Bohu a s ním přímo hovoří. Je to jakási procházka růžovou zahradou, jak jest ono prastaré přirovnání o modlitbě růžencové. Člověk modlí se určité modlitby ústy, aby vzdal Bohu hold nejen ducha, nýbrž i těla a nyní zalétá k předmětu svých modliteb. Vezměme si Otčenáš! Sv. Terezie Ježíškova vypravuje, že kolikrát nemohla přes prvé slovo: Otče! Jak krásně se dá rozjímati při Otčenáši! Otče! Tys můj OTEC. Mám tebe, ničeho ve světě se nemusím báti. Ty mi nedáš zahynouti. Ty víš o mně, o mých strastech a slabostech. Jdu k tobě jako dítě. Pane, ty neumíš zavrhnouti malé děti. Měj slitování se mnou. Dej mi svou milost, přiveď mne k sobě.

Otče, jsme všichni bratří. A tolik těch mých bratří trpí daleko od tebe. Neznají tě a nemilují. Osvěť je! Posiluj bratry mé, aby neklesali ve svých nemocech, ve své chudobě. Navštiv choré, vězně, chudé, zoufalé, lkající. Otče, posiluj kněze, kteří hledají bratry naše. NÁŠ. Jsi náš. A proto jdeme k tobě s plnou důvěrou. Vyslyš nás. Víme to, vyslyší nás. Vyslyšíš nás a přivedeš jistě nás, děti své, k sobě... A tak můžeme jítí dále. Kdo se modlí srdcem, bude sám umět modlit se svůj Otčenáš. A nyní, když jste u Otce, zaplaťte nad vším, čím jste toho dobrého Otce urazili. Oželte toho a umiňte si více nehřešiti. Proste ho o pomoc k tomu! Tak se dají krásně modliti žalmy, Otčenáš, Zdrávas, růženec.

Myslím, že aspoň některý z těchto vedlejších způsobů rozjímání se pro každého hodí. Zkuste to aspoň s jedním, jenž se vám zdá nejsnadnější. Aspoň nějak musíme se soustřediti ve svém Bohu, aspoň nějak se musíme zamyslet nad sebou, nad svou spásou, nad svou duší, kterou chce mítí Ježíš podle srdce svého. A jak chcete poznati, co jest Ježíš a co jsme my a co máme býti, když byste se nad tím nikdy nezamyslili, kdyby vám Ježíš byl opravdu vzácným hostem, hostem neznámým a cizím, kdybyste celý svět nerostný, živočišný a lidský znali lépe než vlastní nitro? Rozjímání vás osvětlí, poučí a ukáže cestu. Ukázali jsme na některé způsoby tak snadné a lehké, že opravdu není pro nikoho výmluvy.

P. SILV. M. BRAITO O. P., ŘÍM.

VRACETI SE

Kniha Moudrosti praví: „Naděje nevděčného jako zimní jíní roztaje a odteče jako zbytečná voda“ (16, 29). Protože naděje podstatně zasahuje do lidského života, je život duše nevděčné v nebezpečí takového osudu. Je to ze základních Božích myšlenek o soustavě poměru duše k Bohu. Sám Spasitel světa na to upozornil svým známým povzdech nad uzdravenými a nevděčnými: „Neshledal se nikdo, jenž by se vrátil a vzdal chválu Bohu...“ (Luk. 17, 18). Podstatně patří do nadpřirozeného života duše vraceti se k Bohu s vděčným díkem po jeho darech. Sv. Tomáš neváhá tvrditi, že „nábožnost je v určitém smyslu vystupňovanou vděčností“ (II-II. 106, 1).

Vděčnost svou povahou sblízuje, začíná i udržuje přátelství, je součástí ctností spravedlnosti a lásky. Jako dar má svou úplnou cenu, teprve když vychází z lásky, tak vděčnost je životně spojena s láskou.

Umění býti vděčnou duší zasluhuje soustavného cvičení. Ze sv. Tomáše se dá sestaviti návod vděčnosti Bohu do čtvera vět:

Přijímej radostně.

Čím jsi větším provinilcem, tím více buď vděčným.

Vděčností vědomě pěstuj přátelství.

Snaž se závoditi s Dárce.

Vděčnost náleží do oboru ctnosti spravedlnosti. Nepotřebujeme důkazů, že od bytosti nejvyšší naše malá bytost ustavičně potřebuje množství darů, že, co má, plyne z Boží moci. A nejvíce z Boží překypující štědrosti a otcovské starostlivosti.

Přijímej radostně. Není to tak jednoduchý pokyn. Je-li totiž pravdivo slovo svatého Pavla „Co máš, co bys nebyl dostal, pak je DAREM Boží starostlivosti též každá trpkost a bolest. I od těch je se třeba vraceti k Bohu a poděkovati za ně. Tak se musí duše vycvičiti ve vděčnosti, aby děkovala hned, když trpkost na jazyku zahořkne, aby bolesti byly zároveň slzami dojatého srdce, vděčně se k Otci pozdvihujícího.

Všechna zařízení Boží prozřetelnosti vděčná duše radostně přijímá. Jako dítě ví, že všechno dostává od rodičů, a radostně to uznává. Vyžaduje to ovšem nadpřirozené pozornosti, ale jest to zároveň posvěcení všech jednotlivostí života. Z toho hlavně se rozlévá po všech podrobnostech života ona jemná, něžná krása, kterou tolik obdivujeme na svatých a která nám připravila v životě chvíle podivuhodné krásy, když jsme byli v takovém cítění. Radostně přijímatí učí sv. Tomáš v tomto smyslu: věděti, že přijímáme, radostným srdcem děkovati nejen za všechno, nýbrž za každou jednotlivost, takto vědomě přijímanou.

Dary Boží jsou nejrůznější, dostává je nevinný i hříšný. Sv. Tomáš praví o této velmi praktické pohnutce vděčnosti: „Čím více dárce dává darmo, tím větší má býti vděčnost obdarovaného... Ačkoli dary nevinnému davané jsou o sobě větší, přece větší je dar hříšníkovi daný, aby se kál, přihlížíme-li k jeho osobě; neboť zasluhoval trestu a dostalo se mu daru milosti.“ A opisuje nesmírně dojemnou modlitbu sv. Augustina: „Tvé milosti a tvému milosrdenství přičítám, že jsi mé hříchy jako led rozpustil; tvé milosti přičítám, že jsem se mnohého zla nedopustil - vždyť, co bylo u mne nemožné? A doznávám, že mi všechno bylo odpuštěno, i co jsem dobrovolně spáchal zlého, i čeho jsem se nedopustil, tebou veden.“

Kdo tu může říci, že není dary Božími zasypáván, aby radostně přijímaje, od darů se vracel vděčně k dárci? Duše si nezachovala neporušenou svatost. Ale právě proto jest povinnost vděčnosti větší, protože bezpočtu jest pohnutek děkovati za dary. Za dary zadrženi v padání, za dary odpuštění, tolikrát opakovaného. Čím větším je duše provinilec, tím více má pěstovati vděčnost.

Když dobře pozorujeme svůj den, snadno bychom řekli, že bylo více nedostatků v něm než dokonalých činů; snadno bychom zmalomyslněli; oč je krásnější a vychovatelštější modliti se: Bohu díky, že to nedopadlo hůře, při mé slabosti. V posledních důsledcích pak by se duše měla tak vychovati, aby hned činu zlého litujíc, děkovala Bohu, že ji nepustil hlouběji. Cítíme, jakou moc s Bohem a dobrem sblížující i od zla odvracející má taková vděčnost. Přidá-li se k tomu vzpomínka na minulost pokáním smytou, změkne, zjihne duše ve své vděčnosti. Má nezapomenutelnou pohnutku vraceti se k Bohu vděčně od tolika a takových darů. Každé zpytování svědomí ji může obnoviti a posílit. Vlastně i každá správně konaná modlitba. Mluvě o správném sestavení modlitby prosebné, podává sv. Tomáš (II-II. 83,17) tyto složky náležitě modlitby prosebné: pozdvížení mysli k Bohu — jmenování předmětu prosby — důvod vyslyšení se strany Boha — důvod vyslyšení se strany prosícího, totiž projev vděčnosti, jímž zasloužíme dosažení větších darů.

Všechny Boží dary mají jeden hlavní účel, jenž je činí božsky velikými a nám vděčnost nesmírně snazší a jímavější. Naše prosby a tužby mají své malé účely, často ne právě nejvyšší. Ale účelem každého Božího daru je přivábení duše k lásce a ku přátelství s Bohem. Bůh svými dary a každým svým darem vědomě připravuje a pěstuje přátelskou lásku. Duše by tedy nechala nevyužitkováno to nejkrásnější na darech Božích, kdyby opomenula svou vděčností pěstovati vzájemné přátelství s Bohem.

Návod je naznačen větou sv. Tomáše: „Při přátelství se musí přihlížeti ku příčině přátelství; tedy při přátelství prospěchovém se vděčnost projevuje úměrně prospěchu, jakého kdo dosáhl dobrodiním; ale při přátelství, jímž se nám dostává cti, je třeba přihlížeti k lásce dávajícího.“ Dobrodiní Boží ovšem jsou nám velmi prospěšná, vždyť prostě výlučně z nich žijeme. Nemůže tedy býti vděčnost naše náležitá, neodpovídá-li tomuto nesmírnému prospěchu. Ani zaň nedá dosti, nedá-li zaň srdce. Srdce hořící, srdce sálající svým největším teplem lásky. Neboť se nám nemůže dostati větší cti nad čest Boží lásky, jež zahrnuje dary, aby vábila a získávala nás. Myšlenka tato je tak dojemné něhy, že se při ní těžko dýchá. Jí se vědomě pěstuje přátelství pomocí vděčnosti.

Otvírají se nedozírná pole pro vděčnost, cesty na pohled příliš daleké pro naše slabé síly, úkoly obsáhlejší nežli celý život poutníkův. Oko světcovo vidí tyto věci, a zdá se mu to ještě málo. Píše sv. Tomáš: „Vděčnost má k tomu směřovati, aby dala více, nežli dostala, protože dobrodinec také dal více, dal totiž, ač neměl povinnosti; teprve není-li možno dáti více, postačila by pouhá dobrá vůle.“ A jinde: „Povinnosti vděčnosti nelze určití mezí.“

Svaté závodění s Bohem a vyvrcholení pěstované vděčnosti. Vede k uznání Boha, spojuje s ním ve přijímání darů. Připravuje návrat kající duše a zamezuje odpad. Učí lásce. A na konec tuto lásku prohlubuje, stále zvroučňuje. Je to skutečně pro chladný rozum nesmyslné slovo: chtítí dáti Bohu více než on dal a dává nám. Není však nesmyslným lásce, která mu rozumí. Lze si tu vzpomenouti na onoho světce, jenž dvakráte tázán ve zjevení, zda Matku Boží miluje, přisvědčoval, a při třetím opakování těžce otázku zvolal: „Miluji tě více, nežli ty mne.“ Takové smýšlení znamená svaté závodění vděčnosti s Bohem. Slova jsou příliš hrubá na vyjádření této věci, hraničící na mystičnost onoho stavu, kterému se říká manželství duše s Bohem. Nedáme Bohu nikdy více, nežli Bůh nám dává. Ale kdy dáme aspoň všechno? Až dáme všechno z vroucí vděčnosti, pak začneme chápati krásu a smysl tohoto svatého závodění vděčné duše s milujícím a vábícím Dárce.

P. EM. SOUKUP O. P.

VDĚČNOST

První úsměv dítěte platí matce, první rozpětí jeho ruček je kolem šíje vlastní matky. Strom plný zralého ovoce pyšní se krásou svých plodů, otec právem se těší zdárnou výchovou svých synů. Sv. Tomáš vyjádřil tuto vlastnost plodů obračejících se ke svému původci dovršující jas svého původce, všeobecnou větou nesoucí ráz všeobecného principu (II. II. q. 106, a. 3.): „Účinek se přirozeně obrací ke své příčině,“ výjimky nečiní ani instinktivně jednající tvorové.

Proto obloha vypravuje o slávě Boží, proto bujná příroda ukazuje Boží moc a sílu a holé skály jsou ozvěnou věčnosti. „Všechna díla Hospodinova dobrořečí Pánu,“ neboť jsou jeho účinkem.

Z proudu přirozeného světového řádu se povznéstí na morální stupeň krás, znamená pozorovati člověka v celkovém běhu, nervati jej z přirozeného postavení, kam jej zasadila všemohoucí ruka Boží. Morální závazek je jedním článkem řetězu závislosti na vyšším běhu. Vyvěrá z Boha proud přírodních zákonů a spěje zase k němu. Každý účinek se přirozeně obrací ke své příčině.

Mezi nejkrásnější účinky křesťanského života patří jistě dobrodiní, rozdávatí a pomáhatí ubohým, je to ovoce posláni Kristova. Jeho učedníci mají míti odznak vzájemné účinné lásky, pomáhající, plačící s plačícími, radující se s radujícími. Účinek pravé lásky je právě skutečná pomoc, bratrské přispění a láska, i když se nedostává bohatství, láska najde účinek opravdového přátelství s ubohými a trpícími, slova útěchy a vlídnosti, která předčí často nad největší statky.

To jsou účinky křesťanského dobrodiní, které se přirozeně obračejí ke své příčině. Člověk, jemuž se dostává dobrodiní, je povinen vděčností. Vděčnost je tím jasem, který se přirozeně vrací z účinků na svého původce, na dobrodince, toho vyžaduje přirozený řád.

Vděčnost dlužíme jakýmkoli dobrodincům, nejvíce rodičům a vychovatelům, u nichž základem vděčnosti není užitek neb vypočítavost, nýbrž čistý a vznešený cit lásky. Vznešenost a hlubokost přátelství a upřímného citu daleko převyšuje množství a velikost daru, proto i vděčnost rodičům a přátelům nemůže býti nikdy stačitelná. Jak se vyjímá v tomto světle dobrodiní nevděčnost k rodičům neb všem těm, kteří z těžé pohnutky, ze vznešeného citu přátelství nám prokázali dobrodiní! Dobrodiní rodičů je nesmírné, život, výchova, znalost mateřtiny, zvláště ale poklad víry, znalost Boha.

Vděčnost činí rodinné štěstí, činí hluboká přátelství, dva poklady člověku nezbytné. Jemnost vděčnosti proniká až k úmyslům dárcovým a nehledí jen na zevnější dar. Odplácí malý dárek podaný s upřímným citem více než velký dar z pouhé „zdvořilosti“.

Křesťanský život vlastně vyžaduje největší zdvořilost, upřímnou, opravdovou zdvořilost, tryskající v hlubinách duše spjaté s Bohem, Původcem všeho uspořádání a zákonů. Proto je nejvíce upřímná, neboť plyne z přesvědčení. Je vlastně zákonem pořádejícím mezi lidmi i ty nejtajemnější poměry přátelství, upřímného citu, z nichž pochází největší dobrodiní, ale zároveň vděčností jsme vázáni ze spravedlnosti každému dobrodinci.

Trojí tedy může být závazek vděčnosti ze spravedlnosti, která jest základnou společenského řádu, větší, ale je pouto vděčnosti z přátelství a dobrotivosti, tj. upřímného citu, sloužící ke spolužití v upřímné bratrské oddanosti.

Vděčný křesťan vyzařuje upřímností, hloubka a jas úsměvu díků v jeho očích mluví o čisté tůni duše, v níž se zrcadlí Bůh. Zevnější uctivost a zdvořilost z vděčnosti tryskají v prameni Božím, jsou součástí Božího života, zavlažujícího lidské nitro. Týž Duch svatý povzbuzující duši k vděčnosti k Bohu ji povzbuzuje k vděčnosti k lidem dle přirozeného běhu věcí. Ušlechtilé city lidského nitra nejsou překážkou v duchovním životě, naopak jsou povýšeny k celé součásti životního organismu nadpřirozeného života.

DR. METOD HABÁŇ O. P.

OTOKAR BŘEZINA VE SVÝCH HOVORECH

19. května 1921, když jsem byl u něho v Jaroměřicích, pravil: „Ty hymny našemu novému státu zvolili velice nevhodně, je to plytké a všeobecné, neboť VŠUDE voda hučí, bory šumí a květ se stkví — také je v tom nesprávná čeština, bor šumí, ale bory šumějí, nemluvě ani o sloce druhé, kde je ten „vznik a zdar a vzdoru zmar“. — Hymnou našeho nového státu rozhodně měl být chorál „Svatý Václave“, hymna nejstarší, posvěcená věky, hluboká, takže KAŽDÝ v ní najde smysl, i ten, který si ji vykládá jinak, neboť je to píseň DUCHOVNÍ a člověk, slyše ji, vidí korouhve, zástupy a vojska... A když už ne chorál svatováclavský, tedy aspoň „Kdož jste Boží bojovníci“, i tato hymna byla by dobrá a jistě mnohem lepší než „Kde domov můj“, při níž člověk nesmí myslet na obsah, aby ji mohl zpívat. Ale to se udělalo k vůli Židům, u nás je všecko požidovštěno.“ Tak mi řekl 19. května 1921 Otokar Březina.

*

Téhož dne mluvil Otokar Březina o literatuře vlašské a pravil, že má tři období: První období tvorby nejpůvodnější a nejsilnější, tvorby, která se podobá stromům na jaře, když vyhánějí pupence a kůra pňů se leskne, protože je napnuta mízou. A tvorba této doby jest obsažena ve jménech: Dante, Petrarca, Boccacio.

Období druhé, kdy je tvorba ještě veliká a silná, ale přece už ne rudimentární, nýbrž zpracovávají se více jen formy. Takový Ariosto ovládá formu dokonale a je velký básník, jenže už sám nevěří tomu, co píše, což se pozná z nadnášení barev a prozrazuje se často jediným slovem... Ariosto honí své rytíře celým světem, do Číny, na Island, do Španěl atd.

Období třetí už je dokončením období prvního, je vidět, že květy už dostávají skvrny, černají, vadnou i opadávají, také nastupuje IRONIE a ta je znamením úpadku a konce, a veršuje a píše se vlastně už jen pro formu, „není co říci“... V této době kdekdo improvizuje znělky a terciny při hostinách na udané téma. Slovo a podstata jeho už tak zvetšely, že vzniká italská OPERA, kde slovo má význam jen potud, pokud je v něm pohyb, děj, potřebný pro jeviště...

*

Otokar Březina byl přítelem humoru a tento HUMOR byl u něho buď jako gloriolou, nebo jako záchranným štítem, nebo konečně naplněním textu: „Každé údolí bude vyvýšeno a každý vrch i pahrbek bude ponížen.“ V každém pak případě byl humor Otokara Březiny činností lásky, všecko přepodstatňující. Kde není humoru, to jest DĚTSTVÍ, láskyplné hravosti, tam se nevchází do království Božího, které jest slíbeno nikoli škarohlídům, nýbrž maličkým.

V červnu 1921 byli jsme s Otokarem Březinou pozváni v Tasově k Prokšům do hospody. Paní Prokšová vypravovala mistrovi, jak byla na pouti na Vranově a že zrovna proti kostelu je tam hospoda a celý kostel že páchl kulášem — „belo tam cítit jen kuláš!“ Otokar Březina s úsměvem podotkl, že v té hospodě bylo možná cítit zase jen kadidlo...

*

Říkali jsme mu „Kmotříček od kostela“, jmenoval se Jelínek, a Bůh mi to odpustí, nevím, komu z nás byl na křtu kmotrem, poněvadž těch kmotříčků a kmotřenek měli jsme v Tasově a ve vůkolních vesnicích víc, takže jsem si je nakonec všechny popletl, asi proto, že jeden byl na nás hodnější než druhý, neboť kmotříček, to znamenalo při každém setkání dvojí úsměv, políbení ruky, pohládnutí a při slavnostních příležitostech aspoň „čtverák“, což byl rakouský měděný peníz, zvící olomuckého tvarůžku...

Kmotříček od kostela, kmotříček Jelínků, byl asi kmotříček můj, neboť byl kostelníkem, a poněvadž prý jsem se narodil o dva měsíce dřív, nemohlo se čekat na kmotříčka ze Stanovišť, bratra mého otce, byloť to ještě hezky daleko za Jinošovem, i nesl mne ke křtitelnicí kostelník. Tomuto kmotříčkovi dostala se právě v roce 1921 do rukou „Bohumila“ svatého Františka Saleského, kterou ode mne měla „Stará Nekvapilka“, tasovská vědma. Šel jsem tehdy do kostela, bylo to v masopustě, potkám kmotříčka Jelínka, on mě vzal za ruku, bělovlasý stařec, přímý, ale už neohybný, dívá se mi do očí a praví: „Velebné pane, ve'ste mně dál!“ Zarazil jsem se, co jsem dědouškovi udělal, rozpačitě spustil jsem pohled na jeho vyleštěné holínky (neboť svědomí mé cítí se být ohroženo se všech stran vesmíru), a dědoušek povídá: „Stará Nekvapilka pučila mně to vašo, Bohumilo', všeci šli k muzice a já 'sem to kniho čtl vod večera do rána, až jsem jo celó přečtl!“

Vypravuji to Otokaru Březinovi — v červnu 1921 — on s velikým zájmem to vyslechl a potom řekl, že ten můj kmotříček nečetl „Bohumilu“, nýbrž SÁM SEBE,

1. maje radost, že ZDOLÁVÁ slova a řádky,

2. spojuje květnatý slovník Saleského se SVÝMI představami sekáče, žence, oráče, rolníka — slovem, že čte v PODVĚDOMÍ...

Březina vůbec myslí, že činnost, tvorba podvědomá jediné je životná, zdravá a dobrá. Proto také v červenci 1928 řekl, že církev římskokatolická svými OBŘADY poučuje a osvěcuje lidi mnohem dokonaleji, než by to bylo možno slovem a přednáškami. Dle Otokara Březiny účastnit se katolické LITURGIE jest čin vlastenecký, poněvadž všelidský...

Několik dní před svou smrtí zmínil se mi Otokar Březina i o měsíčníku „NA HLUBINU“ a výslovně řekl, že jest „OD ČÍSLA K ČÍSLU LEPŠÍ A DOKONALEJŠÍ.“

Znám dosti dobře soudy Otokara Březiny, nebyl jsem sice vždycky jeho činitelem, ale velmi často a po celé čtvrtstoletí jeho posluchačem, proto vím, že na církvi římskokatolické obzvláště si vážil její ŠÍŘE A SVOBODY. O tom více jindy.

JAKUB DEML.

P. MARIA A NEJSVĚTĚJŠÍ SVATOST OLTÁŘNÍ

Matka je těsně spjata s lidským životem. A protože naše zbožnost má býti živá či spíše má býti životem, jenž tryská u paty kříže, bylo by možné, aby náš život duchovní mohl se obejít bez matky duchovní? Bůh dal nám srdce lidské a to srdce nedovede synovsky milovati, není-li vychováno matkou. Proto církev klade tak velký důraz na úctu mariánskou. Proto psal také jeden z velkých rozšiřovatelů úcty mariánské v poslední době, papež Lev XIII.: „Můžeme tvrditi, že všechny ony nesmírné poklady milostí, jež nám přinesl Spasitel, všechny přicházejí k nám skrze Marii.“ Proto také papežové udělovali velké odpustky za modlitbu sv. růžence, např. před vystavenou nejsvětější Svátostí.

Klidně můžeme říci, že katolík od ostatních odlišuje především úcta a láska k Panně Marii. Dějiny jasně praví, že kdykoliv heretici sáhli na osobu Ježíše Krista, že sáhli zároveň též na jeho přesvatou Matku.

Protestanté útočili na úctu mariánskou, protože neznali jejího podkladu. Pro naše protestanty podáváme zde klidně důvody své úcty a pro katolíky chceme zopakovati podklad naší lásky k přesvaté Panně, aby úcta mariánská nevybočovala, aby byla dobrá a orthodoxní, aby jí nemohly platiti výtky protestantské, jež se tak často zastavují jen na povrchu různých projevů pobožností u některých katolíků snad špatně poučených neb špatně provádějících, co dobře myslí. K tomu je třeba jíti za P. Marií do jejího domku v Nazaretě, k poslední Večeři a ke Kalvarii. Otázka, jaké

místo zaujímá přesvatá Panna vzhledem k nejsvětější Svátosti a vzhledem k oběti na kříži, není otázkou libovolnou, zbytečnou, neužitečnou, jak by se dalo soudit podle poměru protestantů k P. Marii. Nechtě nikoho nepřekvapuje, že hned po slovech z posledního článku o podstatné jednotě oběti na kříži a na oltáři mluvím o úloze v obojím přesvaté Panny.

Uvažme, že kříž jest ústředním ohniskem celého našeho spasení a že právě u tohoto kříže zaznamenává evangelista i prostý lidský cit a porozumění Marii, Matku toho, jenž za nás dal svůj život.

Jakou roli má Maria v našem vykoupení, když mu stojí tak blízko u kříže i jako Matka Ježíšova?

Překvapuje, že žádný evangelista se nezmiňuje o účasti P. Marie při poslední večeři. Zvěstoval Ježíš své Matce svůj úmysl dáti lidstvu své Tělo za pokrm zvláštním způsobem? Je to pravděpodobné, když uvážíme, že byl jejím Synem a že chtěl dáti podstatu Těla svého a své Krve, toho těla a té krve, které ona mu dala. Jedno jest však jistě, že Maria byla u kříže, a to, že tam stála.

Nuže, právě tím, že stála pod křížem, P. Maria se zúčastnila činně našeho vykoupení, stala se duchovní matkou lidstva celého. Mluvme přesněji: Maria byla spjata s obětí na kříži nejprve soucitem s ubohým lidstvem, jež marně hledalo cestu k Otci. Protože pak oběť mše sv. jest nekrvavým způsobem trvání krvavé oběti na kříži, proto jest velmi podstatné místo přesvaté Panny v úctě k nejsv. Svátosti. A jako mluvíme o ustanovení a vyvrcholení Eucharistie nekrvavém při poslední večeři a krvavém na kříži, tak také můžeme mluvit o započetí a vyvrcholení oběti P. Marie a jejího duchovního mateřství.

Nyní si dobře všimněme výhradního místa, jehož nabyla P. Maria v díle našeho vykoupení svou obětí pod křížem jako Matka Ježíše ukřižovaného.

Maria jest matkou oběti — Krista, jest matkou kněze, jenž jediný se mohl dáti v důstojnou oběť Otci nebeskému. Proto jest Matkou oběti nejsvětější.

Nejprve jest Maria matkou oběti božským předurčením, dále božským připravením její duše, dále svou prvou věrností, a konečně svým souhlasem s Božím poselstvím andělem zvěstovaným. Nato její duchovní mateřství lidské spásy pokračuje jejím spolupracovníctvím s Ježíšem a vyvrcholuje na Kalvarii, kde jako Matka přináší největší oběť Matky, dávajíc nám, všem nám svého Syna.

I. POVOLANÍ P. MARIE K SPOLUVYKUPITELSKÉMU DÍLU

Vše, co se děje ve světě, jest pečlivě spořádáno podle plánů Božích. Před Bohem není slepé náhody. Proto jsou plané otázky také theologů, co by Bůh mohl učiniti neb co by byl býval mohl učiniti, nýbrž pokorně se sklánějme před tím, co učinil, protože je to jistě dobré...

Tedy, když člověk zhřešil, mohl zajisté tisícerým způsobem, absolutně řečeno, dosáhnouti od Boha odpuštění. Také by bývalo bylo možné, že by člověk nezhrěšil a přece že by se byla vtělila druhá božská Osoba... Hypothesy, jež bavily theology, kteří kdysi na to měli čas... Fakt je, hrozný fakt, že člověk zhřešil a Bůh ustanovil, že lidstvu odpustí v Krvi svého Syna, který přijme lidskou přirozenost.

Bůh Otec chtěl, aby se vtělil jeho Syn a aby měl lidskou matku. Tak vstoupila Maria Panna do plánu Vykoupení. Maria přijala tuto úlohu a tak stala se nástrojem tohoto vykoupení.

II. PŘÍPRAVA P. MARIE K SPOLUVYKUPITELSKÉMU DÍLU

Bůh uskuteční vše, co chce, a to způsobem, jenž se liší od našeho způsobu jednání. Praví to sám v Písmě svatém: Mé myšlenky nejsou myšlenky vaše a mé cesty nejsou cestami vašimi (Isaiáš LV 3). A co Bůh takto vykonává, nikdy nekoná napolo, nýbrž když určí něco, určí tomu též jeho prostředky a cesty. Přirozeně vše dobré, jež vyšlo z lidstva, po prvním hříchu nemohlo z něho jinak vycházeti, než ve spojení s příštím odpuštěním dobytým smrtí Ježíše Krista. Ani Maria nebyla vyňata z tohoto všeobecného zákona. Maria stala se Milostí plnou vzhledem k předzvěděným

zásluhám a k předzvěděné smrti Ježíše Krista. Maria nemohla se státí dcerou Milosti jinak, než jsou prve dcerou Kalvarie.

Protože však Boží dary jsou měřeny posláním, jež určuje jednomu každému z nás, jak velká bude štědrost jeho k té, která má dáti život lidský jeho Synu, Maria nemá rovného mezi tvory, protože po lidské přirozenosti jejího Syna Bůh neučinil na světě díla podobného. Bylo vhodné, aby Maria přijala milost převyšující milost svatých. Neboť kdo byl povolán přiblížit se více nejsvětější Trojici? Kdo vstoupil kdy do styku intimnějšího s člověčenstvím Kristovým, jež bylo nástrojem všech milostí, jichž se mělo dostat lidstvu? Kdo byl více než Maria spolupracovnící Ducha sv. v jeho díle posvěcení lidstva? Proto bylo nejvýše vhodné, aby tento tvor nikdy nebyl poskvrněn duchem hříchu. Její mateřství svaté bylo Bohu vhodným důvodem, aby ji uchránil předem společného údělu dítek Eviných.

Maria, tvá duše jest čistší než padlý sníh, čistá proto, že měla býti matkou Spasitelovou. Protože z ní měl přijmouti Tělo Ježíš Kristus, protože z ní měl přijmouti tělo, jež mělo býti obětováno za hřích, neslušelo se, aby toto tělo bylo oním hříchem jakkoliv poskvrněno.

Musíme uznati, že Maria byla obdařena od počátku rozumovým, hlubokým, tajemným životem, musíme uznati, že byla obdařena dary Ducha sv., jimiž právě přesahovala všechny duchovní velikány Starého zákona.

Maria byla plná milostí, a proto stále dlela se svým Bohem životem nadpřirozené lásky. Byla mu poddána bezvýhradně, byla přetvořena v dobrý nástroj Boží. Zsvětla se mu sama, a jedinou její touhou bylo jistě žítí jen jemu a vyplniti celou jeho svatou vůli. Byla zcela Boží a proto zcela zvláštním způsobem se hroužila do slov Božích, jež Hospodin promluvil Otcům jejím, Mojžíšovi, Isákovi, Abrahamovi a Jakubovi. Duch Boží osvitil Marii a proto jak hluboko vnikla do smyslu Písem, jak jim rozuměla! Jak vzrušeně a plna vděčnosti a očekávání přečítala a v mysli si předváděla prorocství příslibující Mesiáše! Jako dobrá Izraelitka nejen že znala nazpaměť hlavní příslibení Písem svatých, nýbrž jejím celým duševním životem bylo myšlení, kdy že již bude moci dáti život příslibenému Vykupiteli.

Těž její družky snily o onom velkém štěstí, býti matkami budoucího Vykupitele, proto onen jejich hlad po dětech, jenž ukazoval na naději, že snad jejich syn právě bude oním vyvoleným, na němž spočine duch Páně. Maria nesnila, Maria věděla, jaký bude Mesiáš, že bude knížetem pokoje, že vykoupí lid svůj ze všech jeho nepravostí. Maria na rozdíl od jiných dívek izraelských nepočítala na sebe, na sebe jen dovedla zapomenouti, protože celou její myšlenku zaujal Bůh a jeho čest vrácená a návrat jeho dítek z daleka do domu otcovského. Duch sv. nashromáždil všechnu šlechtnost a velikost starozákonní a překonal ji dary svými. Duch svatý otevřel v duši Mariině propast svých milostí, v níž hořely touhy proroků, patriarchů, jejich prosby úpěnlivé, aby Bůh konečně přišel a vysvobodil lid svůj.

První léta Marie Panny, její dětství, bylo řízeno celé Duchem svatým, jenž ji vedl v jejích modlitbách, touhách a snahách k uskutečnění vykupitelského díla. Ještě více: Duch svatý jí jistě dal tušení, vědomí, že brzo přijde spása Izraele, že Bůh brzo splní svá příslibení.

Tak jako se ptal lid zkoušený ve Starém zákoně proroka Božího: „Strážče, jak daleko je noc? — Custos quid de nocte?“ Mohli se ptáti současníci Marie Panny: Jak již pokročila noc, a kdy se již vyjasní? A Maria by jistě odpověděla: Radujte se, neb blíží se jitro, má duše je již cítí, rodí se ve mně... Maria jest ještě více prorokem než Isaiáš, jest svou milostí skutečnou služebnicí Hospodinovou. Budme přesvědčeni, že její vzdechy, její modlitby, její touhy uspsíly více, než volání všech Otců a proroků starozákonních příchod Mesiáše... (Příště další.)

P. AMIABLE O. P., ŘÍM.

JAK V NÁS VZNIKÁ VÁŠEŇ

Nyní přihlédněme, jak se v nás rodí vášeň, což znamená bádání o vztazích vášně s vnímáním.

1. VNÍMÁNÍ VYVOLÁVÁ VÁŠEŇ.

Klidně sedím v železničním voze rychlíku, který mne plnou rychlostí unáší do dálky, a pohružuji se do zajímavé četby. Sousedé podřimují. Najednou vlak prudce zabrzdí, všichni cestující jsou hozeni dopředu. Obličejové jsou plny úzkosti, zraky a hlavy se táží: Neštěstí? Srážka? Po tvrdých nárazech zavládne těžké ticho, nitra jsou úzkostlivě napjata v očekávání horšího. Na štěstí se nic nestalo; nehoda nemá následků. Vlak se zase rozjíždí a brzičko pádí dál. Obličejové se vyjasňují.

To máte jeden příklad náhlé přechodné vášně. Moji společníci i já jsme měli strach. Všechno v tomto zážitku má psychologické i fyziologické rysy pravé vášně. Většina z nás zbledla a přeběhl nás mráz. Cítil jsem, jak srdce v hrudi vyskočilo a tlouklo v silném tepu, ač velmi zvolněném. Pod náhlým dojmem přímého nebezpečí jsme ucítili mravní náraz jako rozkaz uložený všem našim snahám, bouřlivý odraz, rozdrčení celé duše; nepopsatelný dojem, pro který není hmotné obdoby.

Nepochybně se vašeň strachu v duševním i tělesném pochodu neprojevila stejně u všech spolucestujících. Osobní povaha zde ukazuje své odstíny. Úděs je u jedněch zřejmější než u druhých, fyziologická reakce je živější. To můžete zpozorovati, i když nebezpečí minulo: jeden cestovatel hned nabude klidu a moudře lituje časté železniční nehody; jeho soused zůstává rozechvěný, ze strachu přechází v rozčilení a prudce útočí na bezstarostnost a nedbalost železniční správy atd.

Tu máme hodně skutečný případ vášně, kon smyslné dychtivosti s tělesným pohnutím. Jak vznikla vašeň?

Vjemy byly východiskem vášně. Napadl nás strach, když jsme najednou ucítili prudké nárazy vlaku a uslyšeli překotný a svištivý zvuk poplašné píšťaly. Na těchto přímých dojmech hned vyrostly velmi živé představy obraznosti o hrozící zkáze. Náš mozek je přeplněn takovými představami; obrazy v novinách do naší obraznosti vrývají jejich hrůzy. Tak pochopíme, že v našem případě obrazivost hned zveličila a zdůraznila význam prvních dojmů, které vyvolaly naše pohnutí a vašeň bázně.

Každá vašeň je vskutku určena smyslovým vjemem: máme strach z TOHOTO poznaného nebezpečí, milujeme TUTO věc nebo TUTO osobu atd. Vásně nemůže býti bez předmětu a samojediné smysly jí mohou podati tento předmět.*

** Ia IIae qu. 40, art. 2.*

Zde rozumíme smyslem jeden nebo druhý z vnějších smyslů, potom paměť, která uchovává obrazy dřívějších vjemů, a obrazivost, která je předvádí a zvětšuje slučováním s jinými obrazy. Obrazivé nadání hraje velikou roli při probuzení vášně. U jistých povah se paměť a obrazivost mohutně připojují k vnímání, které působí vašeň a tak ji zveličují a rozněcují nad všechen pomysl. Čím je paměť schopnější obnovit přesně první dojmy vnímání a čím je obrazivost schopnější okrášlití pocítěné vábení tím, že nové obrazy spojí s dřívějšími nebo podobnými, tím má vašeň více volnosti ve vzniku a její síla je úměrná bohatosti obrazivého nadání. Síla našich vášní často méně odpovídá vnější skutečnosti nežli kouzlům, která jí kreslí vznícená obrazivost.

A konečně jiný, nepřímý rozněcovatel vášně je v životních, ORGANICKÝCH VLOHÁCH A STAVECH, které ji provázejí. Řekli jsme již dříve, že každé duševní hnutí je nutně vázáno na vnější i vnitřní hnutí tělesná, fyziologická, bez nichž se neobejde, přestala by bez nich býti. A tak se stav tělesný zvrací v duševní a naopak a navzájem se ovlivňují.

Vezměte třeba bojovný postoj, napodobte násilný výraz tváře nebo tvrdé pohyby a již budete hotovi ucítit onu vašeň. Zavřete se do svého pokoje, zřekněte se styku s lidmi, mlčte, oddejte se úplné nečinnosti a brzy se vás zmocní černá zatrpkllost melancholie. A naopak, střeste otupělost, odporujte činností, procházejte se, bavte se živě a vkrátku zmizí špatná nálada.

Je jisto, že zvláštnosti v potravě, užívání utišujících věcí nebo dráždivel, stavy chorobného poklesu nebo kypícího zdraví, povětrnostní podmínky odrážející se v nervové soustavě a všechny ostatní vlivy vnější a vnitřní, upravující organické změny nebo životní chemie živočišných úkonů, velmi činně přispívají na přípravu vášnivého jedu, neboť fyziologické stavy se ozývají v nitru vnukáním obrazů, které hned přijímá obrazivost, a spojují se s jinými představami — buditelkami choutek.

Ať již vašeň pramení ve vnějších smyslech nebo v paměti či obrazivosti, ať je vyvolána živočišnými prvky vášně, přece je vždy přímou a rozhodující příčinou vášně smyslný obraz. Ba, i když vašeň se nerodí z obrazu vzniklého mimovolně, i když je vzbuzena vůlí ve službě chtění, které se svou silou spojuje sílu příslušné vášně, přece ani tato „chtěná“ vašeň nemůže být leč z obrazu, z představy, kterou vyvolala vašeň, z obrazu, který i zde je přímou a rozhodující příčinou vášně. Mravní trýzeň se může rozšířit až na naši smyslnost, může nás uvrci do skleslosti a do slz; avšak toto hnutí smutku souvisí se smyslnými obrazy, vyvolanými vzpomínkou nebo předváděnými obrazivostí. Vůle, jak uvidíme, může vyvolat vašeň právě proto, že může řídit obrazivost a dáti v ní vznikati a žítí vášnivým představám.*

** Má-li představa o vzniku vášně býti úplná, je potřeba říci, že kromě vnímání zasahuje do zrodu vášně také smyslná schopnost oceňování u zvířete a uvážení u člověka, totiž schopnost, která oceňuje užitečnost a škodlivost, dobré a zlé, příjemné a nepříjemné. Dychtivost smyslná nepřejde úkon vášně, dokud nebyl oceněn předmět, podaný vnímáním, jako dobrý či zlý. U člověka závisí uvážení na rozumu. Na tolik se rozněcují vášně, na kolik oceňujeme v předmětech vnímání pohnutku přitažlivosti nebo odporosti, jejich cenu dobra či zla.*

2. VÁŠEŇ JE ROZDÍLNÁ OD VNÍMÁNÍ.

Vnímání je rozhodující, determinující příčinou vášně, ale liší se od ní.

Slovo vnímání se zde neomezuje jen na smyslné poznání vnějšími smysly — čichem, hmatem, zrakem atd., nýbrž se vztahuje i na smyslné poznávání vnitřní: vycítění, obrazivost, ocenění a uvážení, paměť nebo vzpomínání.

Jde-li o vnitřní smyslné poznávání, tu není nesnadno rozeznat je od vášně. Vzpomínka na veliký zármutek přivádí okamžitě tlak smutku.

Rozkošnická představa obvykle zrodí živou žádost. Hlubobání o smrti může rozechvěti strachem, když se pohroužíme do dlouhé úvahy. Ve všech takových případech vystupují paměť, obrazivost jako určující, o příčiny vášně, která z nich pramení; ale vždy se od sebe liší. Neboť vzpomínka na trýzeň námi vždy nutně nepohne stejně jako představa rozkoše nebo vyvolání možné náhody smrti.

Rovněž není nesnadno stanovit rozdíl mezi vášní a vnímáním, když vašeň je vyvolána vnímáním zrakovým nebo sluchovým nebo čichovým. Neočekávané objevení zuřivého zvířete nebo hroživé osoby nám může nahnati strachu; ale to není jistě nutné: dítě se může báti štěkajícího psa, aniž by otec, který jde s dítětem, pocítil nejmenšího strachu.

Je těžší stanovit rozdíl mezi vnímáním a vášní, jde-li o vnímání hmatem. Jsou totiž vjemy libosti a vjemy bolesti, které se na první pohled zdají totožnými s vášní záliby a s vášní smutku.

Sv. Tomáš předvídal toto těžké rozlišení mezi vášní-konem smyslné duše (anima sensibilis) a vášní „tělesnou“.*

** De veritate qu. 26, art. 2, 3, 9.*

První je sama vašeň, totiž kon smyslné dychtivosti. Druhá je vnímání hmatem, vnímání pocházející z organické změny spojením nebo porušením. „Vjem bolesti“, praví sv. Tomáš, „nemá býti počten mezi duševní vášně.“ A právě tak je tomu u vjemu záliby.

Sama zkušenost dokazuje toto rozlišení. Můžeme pocítiti živou tělesnou bolest, aniž bychom pro ni zakoušeli zármutku ve vlastním slova smyslu. Každý libý vjem nebudí žádostivosti.

Avšak bolestné i libé vjemy bývají velmi často východiskem vášně. Příkladem buď tělesná rozkoš, kterou pocítíme, když z chladu se tělo u ohně rozehřívá a vrací se mu obvyklá teplota, anebo zrovna opačný případ — nepříjemný dojem při přechodu z teplého prostředí do ledového ovzduší. V první chvíli máme jen příjemné nebo bolestné dojmy. Ale ty se prodlužují a tu obvykle vzniká opravdová vašeň, radost nebo smutek. Zcela řádně v nás vzniká ocenění dobra nebo zla, lákajícího prospěchu či hrožícího zla. A tehdy se ohlásí dychtivost smyslná přivádějíc organické hnutí příhodné vzniku a vzrůstu vášně. Stane-li se na příklad, že pocítíme prudkou vnitřní bolest, tu tento nepříjemný vjem brzo zrodí úzkost, opravdové hnutí strachu s celým podrážděním duševním i tělesným.

Stejně tomu je při vjemech libosti. Takový vjem se může stát a nejčastěji se i stává přímou záminkou ocenění a uznání žádostivosti v předmětu. Žádostivá snaha se tehdy projeví organickým hnutím, které ji provází: snaha a pohnutí patří vlastně k vášni. Avšak libý vjem jest jiná věc než vašeň záliby, cosi jiného než žádostivost libé věci a kochání z držení libého předmětu.

Tak se tedy vašeň liší od vnímání, které ji vyvolává a s ní je spojeno, ať se vnímáním rozumí vjemy zevních smyslů nebo vnitřních. Vásneň je podstatou snaživost smyslná s jejím organickým hnutím. Vnímání jí jenom dodává předmět, ale neslučuje se s ní.

Toto jest nejvyš důležito pro mravnost vášni.

Je tedy přímým předmětem ctnostného řízení vašeň ve své žádostivosti a ne přímo vnímání samo v sobě, jež vašeň vyvolává. Tak ctnost mírnosti tkví v tom, abychom po jistých úkonech, které v sobě mají hmatové či chuťové záliby, toužili jak bez přehánění, tak bez nedbalosti, přesně, jak tomu chce rozum a Boží zákon. Ctnost mírní i vašeň, která klade činy příjemné vnímání, tak aby činy byly tím, čím mají býti bez nerozumného přehánění, nebo aby jich vůbec nebylo, chce-li tomu mravní zákon. V případě vystupňované vášně je na ctnosti, aby vyvažovala vášnivé obrazy živící vašeň, aby odvracela a tím utišovala a uhašela nezřízenou vašeň. Může se však přihoditi, že dojem vjemu nebo obraz se nepoddá mravní vůli, že vytrvá v tvrdošijném odporu. Nemůže být necitěn, nezakoušen; avšak tento vjem sám o sobě nemůže býti předmětem řízení ctnosti. Není tedy mravně přičetno zakoušet takový vjem proti dobré vůli necítiti ho, nebo proti vůli podléhat jeho rozkoši, poněvadž — v předpokladu — jest a rozum nemůže učiniti, aby byl méně pocitován, méně zakoušen.

3. OSOBNÍ ČINITEL VE VZNIKU VÁŠNĚ.

Když se v nás probouzí vašeň vlivem poznání představujícího předmět tužby, přece toto poznání má jenom poměrnou roli v celém vášnivém jevu.

U dítěte se reakce, odezva, téměř rovná podráždění, jelikož dětské nitro nemá ještě předem stanovených obvyklých řádů, a jeho povahové vlohy dotud neprojevily všechny sklony, poněvadž nebyly ještě všechny činný. Ale u hotového člověka sám život a opěťovaná činnost rozvíjejí pohnutí sklony v tom či onom směru. Dojmy, které jdou za sebou a opakují se, vytvoří za delší dobu zvyky. Vždyť i vašeň je podrobena onomu zákonu, jenž vládne všem duševním zjevům: „Opěťovaný úkon se stává zvykem“, což nutně znamená, že rozvoj jistého konu bude usnadněn a stane se přirozeněji samovolným, spontánním, jestli se denně opakovaným a vytrvalým cvičením obohacuje náš rozum, zjemňují naše smysly, pohyby se zvláčňují, paměť se rozšiřuje a obrazivost ukáždňuje, proč by, medle, naše vášnivost unikala tomuto zákonu zesilování, který se u ní projevuje nadbytkem citlivosti, dráždivosti?

Odtud je zřejmo, že síla vyvolané vášně je přímo úměrná duševnímu stavu člověka, který ji prožívá. Dojmy z venku zůstanou nepovšimnuty duchu, který je zabrán jinými myšlenkami; právě tak může působení vášně přejíti bez vlivu na nitro, jehož vášnivé schopnosti jsou obráceny jinam, zatím co stejné působení vášně se stává zápalnou jiskrou u člověka, v němž jsou nahromaděny dřívější sklony a jenom čekají nějakou příležitost, aby se ukázaly.

Všeobecně je známo, že u různých osob nebo u téže osoby v různých chvílích je stejné dráždění více nebo méně účinné podle osobního činitele zvyků a probuzených náklonností příznivých či nepříznivých rodící se vášni.

Jsme-li na příklad v období spokojenosti, kdy nás všechno uspokojuje, tu námi téměř nepohne nějaká mrzutost, zatím co by nám hrozila přemožením, kdyby nám přišla v době tíživých a smutných starostí. Tomu, kdo již dlouhou dobu živí v sobě mstivost a nenávisť, postačí nejnevinnější skutek soupeřův, aby vybuchl ve hněvu. Melancholické povaze se všechno stává příležitostí, aby laskala páry unylých snů. Smyslný milostník najde v nejmenším znamení, ve slově, v pohybu nebo ve zdání očekávaný popud, aby popustil uzdu zběsilosti, která jen toužila rozbít pouta. Představa předmětu vášně daná vnímáním má tedy jen poměrný podíl na živosti a síle vášně. Úder představy zní v nitru jako ozvěna, která se prodlužuje v ladných zvucích a budí lesy zvyků, obrazů, spojených náklonností a tělesných stavů; a to vše odpovídá na její volání.

Ze spojení těchto vlivů vyrůstá výslednice nadmíru měnlivá podle jedinců a případů. Každý vášnivý zjev má značku osobnosti, u níž se projevil.

*

Z předchozích úvah docházíme přirozenou cestou k těmto důležitým zásadám mravní výchovy vášní.

1. Jelikož vjemový obraz je příčinou vyvolávající vášně tím, že jí podává předmět, je jasno, že přímým prostředkem podporování vášnivého stavu je podporovati vjemy, které udržují žár vášně, udržeti předrážděnost obrazivosti, která prodlužuje a oživuje vjemy. A chceme-li naopak potlačit některý vášnivý stav, je třeba odebrati mu potravu tím, že vzdálíme příčinu vjemu, že přinutíme obrazivost zabočiti na jiné předměty.

2. Poněvadž příčina vášnivého podráždění není jen v samém vnímání, nýbrž ve vnímání posíleném paměti a obrazivosti nebo dokonce ve vjemu vzbuzeném tělesným stavem, má se pozornost toho, kdo chce zabrániti novému objevení vášně nebo aspoň zmenšiti její naděje na vítězství, týkati všech těchto složek a nesmí zanedbati žádné z nich. Předcházeťi příležitostem nebo se jim vyhýbati, a jsou-li nevyhnutelné, předem si nashromážditi prostředky vítězného ovládnutí — toť ona nutná moudrost každého, kdo chce vésti a uchovati mravní život. Vládnouti je předvídati a tato prozíravá obezřetnost je právě tak potřebná v sebevládě jako v řízení národů.

3. Osobní činitel získaných návyků má přímý vliv na první kon i na snadné opěťování konu vášně. Proto se nesmí vychovatel, který chce podrobiti vášně, spokojiti s neurčitými radami ani se všeobecnými prostředky „pro všechno“, nýbrž pomní, že každý případ má býti probádán ve své povaze a v souvislosti s osobností, v níž se projevil.

H. D. NOBLE, O. P.

POSLÁNÍ SV. JOHANKY Z ARKU

Prozřetelnost zasahuje stále v dějinách v rozhodujících okamžicích zvláštním a svět udivujícím způsobem. Často Bůh užívá k těmto svým plánům tak zvané slabé ženy. Vizte nejsvětější Pannu. Judith, Esther, sv. Jenovefu v době hunských nájездů, svatou Kateřinu Sienskou, přivádějící papeže z Avignonu a znemožňující tak do budoucna nebezpečí schismatu.

Podobně nemůžeme správně pochopiti poslání sv. Johanky z Arku, než když je chápem jako poslání Boží. Jest nechutné a řekl bych hloupé chtíti vysvětlovati její dílo tak zvanou přirozenou rozšafností, fanatismem a podobnými naivnostmi.

Johanka se považuje za Boží poselkyni. Jedním znamením toho jest její pověstný prapor, jež si dává zhotoviti hned na počátku svého poslání na přímou výzvu svých tak zvaných „hlasů“. Nosila zprvu malý praporek trojúhelníkový se Zvěstováním P. Marie, na němž anděl pokleká před přesvatou Pannou a podává jí lilii. Velký pak prapor jen rozšířil její myšlenku. Na jedné straně stáli andělé, kteří podávají království francouzské ve formě dvou lilií Kristu, žehnajícímu světu. S druhé strany nese holubička nápisný proužek pergamenu se slovy: Skrze Krále nebeského.

Krásné přirovnání, jež také vytvářelo národ. I Johance se dostalo návštěvy andělské a i ona byla pannou poslanou k záchraně Francie.

To bylo věru její poslání. Království Francie bylo v hrozném zmatku a blízko záhubě. Země byla rozdělena, a to před anglickým nebezpečím, burgundskou stranou, jež ztratila víru v budoucnost a v krále, jenž ostatně sám pochyboval o svém královském původu. Johanka měla zvednouti, sjednotiti, osvoboditi království. Toť bylo jejím božským posláním.

Dovedete si představit, jaký boj musilo podstoupiti toto děvče nejprve se sebou? Vždyť to bylo děvče skromné, bojácné, nevzdělané, neznající jiné práce, než práce na poli a v domácnosti. Jak musila se přemáhati, aby se vrhla do válečného víru. Do čeho se to pouštěla! Vždyť znala nebezpečí velkých cest, znala nebezpečí pro takovou tichou

holubičku od rozleptaných vojenských řad. Vždyť ani nevěděla, jak vůbec dostati se ke králi! Ó, rozšafnost nevede obyčejně k takovým mimořádným a nezvyklým činům pro venkovské děvče! Johanka bojovala takto po celých pět let s „Hlasy“, jež ji vyzývaly k její úloze.

Chcete znáti ještě jiná znamení jejího božského poslání?

Popatřte tedy na její vítězství, jež jsou opravdu zázračná. Závrať jímá každého, kdo trochu rozumí vojenství a vedení války, když se zamyslí nad náhlými a nečekanými vítězstvími, jichž dobyla tato dívka. Zázrakem jsou její geniální strategické a taktické schopnosti, její velkolepé tahy na šachovnici seřazených armád. Johanka za pět dní osvobozuje město Orleán, jenž byl nepřítelem obléhán po sedm měsíců a jež všichni vojevůdcové považovali za naprosto ztracený! Zá necelých deset dní dobývá mladá hrdinka všech anglických posic na Loiře a tak následuje za měsíc pomazání francouzského krále v remešské katedrále. Situace se zcela mění. Nyní se musejí Angličané brániti. Francie útočí. Francie útočí ještě po smrti Johancině, takže za dvacet let není jediného Angličana ve Francii, vyjma město Calais.

To byl její vojenský vliv na francouzskou armádu. Ještě silnější byl její styk mravní. Byla-li geniální velitelkou, byla ještě větší světicí. Tím si vysvětlíme neobyčejnou věc, že ji vojsko tak slepě následovalo. Modlila se vždy s věrou hořící a zapalující, což pozorovali všichni, kteří se k ní přiblížili, často bylo viděti slzy v jejích očích při modlitbě. Modlila se stále i tehdy, když na koni objížděla vojenské šiky. Opřela celé své dílo jen a jen o pomoc Boží a jeho svatých. Nepodnikla nejmenšího kroku, aniž by se se „svými světicemi“ neporadila. Ony jí ukazovaly budoucnost. Řekly jí, kdy má útočiti, jak má postaviti armády. Její častá proroctví, vždy splněná, ukazují zřejmě, že byla osvěcena Bohem.

Její nadpřirozené poslání ukazuje též cíl, jaký si předložila Johanka, totiž dáti pomazati slavnostně na krále Karla VII. Johanka chtěla, aby král francouzský byl CÍRKVÍ na krále pomazán. Její úkol není jen vojenský a politický, nýbrž především nadpřirozený. Johanka chtěla uskutečniti pravý, katolický smysl království. Aby dědičný princ se stal opravdu králem, bylo třeba, aby se stal králem skrze Krále nebeského, protože království Francie patří především Králi nebeskému. To hlásala Johanka neúnavně Karlu VII, když ho vlekla do Remeše.

Když toho dosáhla, mohli bychom mysliti, že byl skončen úkol Johancin. Bůh však chtěl jinak naplniti toto poslání. Měla býti umučena, a to ďábelsky rafinovaným způsobem: ne ze zášti k víře, což je podmínkou mučednictví, nýbrž právě pod rouškou ochrany a ryzosti této víry. V dějinách je málo podobného, ohavného pokrytectví. A to jest právě nejtrpčí krůpějí v kalichu bolesti Johanky z Arku.

Johanka má přijmouti smrt jednu z nejpotupnějších, má umřít na hranici jako kacíř, jako svůdce lidu. Byla za živa upálena, když ji předtím nasýtili všemi potupami, jimiž jen může nějaký vězeň býti napojen. Největší její bolestí však bylo, že byla odsouzena biskupem, jenž se nestyděl kupčiti se svou církevní mocí, aby posloužil nepříteli, jenž se nezarděl před žádnou nízkostí a podvodem, jen aby dosáhl svého cíle, aby Johanka byla upálena jako čarodějnice, posedlá, nestoudnice, neposlušná církve, ona PANENKA, jež zůstala nedotčena jako lilie, ona, jež stále obcovala s Bohem a jeho světicemi, která stále chtěla zůstatí věrna církvi, odvolávajíc se neustále k papeži.

Johanka přijala tuto poslední část svého úkolu jako světice. Za hanebného soudního procesu ohromovala soudce svým nadpřirozeným klidem, jímž trhala pletichy jejich, a dávala jim odpovědi, jež se podobaly „božským jiskram“.

Její smrt ukazuje jasně, co chtěla celým svým dílem: V posledních svých okamžicích volá vítězoslavně: „Ježíš, Ježíš!“ Bylo zřejmo, co chtěla celým svým dílem. Chtěla přivesti a zasvětiti v králi francouzském celou Francii Ježíši, jejímu prvému a pravému králi. Proto, jestliže zachránila Francii, nebylo to z dnešního, trochu vybledlého, světského pojmu vlastenectví, nýbrž z vlastenectví pravého, jež chápe zemi svou a národ jako království Boží, jež má umožniti, usnadniti jeho poddaným lepší službu Boží, uskutečnění království Božího na zemi, jež jediné dává pravého štěstí a míru, jež, kdyby všude zavládlo, změnilo by opravdu tvářnost země.

Proto byla rehabilitována, uctívána církví a prohlášena za svatou.

CHOR PANEN**(SYMPHONIA VIRGINUM)**

Nejsladší Lásko, nejsladší Objektí, pomoz nám střežiti panenství našeho. V prachu jsme, běda, zrozeny a žel, žel, v hříchu Adamově. Jest velmi tvrdé odpírati tomu, co má chuť jablka. Ty sám nás zvedni, Kriste Spasiteli! Horoucně toužíme tebe následovat; ó, jak je těžké nám ubohým napodobit tebe nevinného a neposkvrněného! Důvěřujeme však v Tebe, že zatoužíš hledati v blátě svou perlu. Nuž, voláme tě, choti a těšiteli, jenž jsi nás vykoupil na kříži: V Krvi tvé jsme s Tebou spojeny, když odvrhly jsme muže zasnoubením tím a vyvolivše si Tebe, Syna Božího, nejkrásnějšího.

O vůně nejlíbeznější, vzácných rozkoší, po tobě stále dychtíme v tomto slzavém vyhnanství. Kdypak tě uzříme na světě? Ach, jsi přece v mysli naší a v srdci tě objímáme jako přítomného.

Ty roztrhl nebe jako silný lev, sestoupiv do chrámu Panny a zdrtil jsi smrt, vystavěv život v zlatém městě.

Dej nám Její společnost, dej nám být stále v Tobě, o choti nejsladší, jenž jsi nás vyrval z jícnu ďábla, jenž svedl prvního otce našeho.

S. HILDEGARDA.

(Přel. ze sbírky: Carmina Stae Hildegardis, vyd. David-Windstosser, číslo 72.)

DAR MODLITBY — POKOJ PÁNĚ

Bůh láska jest —
a kdož v lásce jen své srdce stáplí,
v Bohu být má
a Bůh v něm svůj chrám...

Opět začínáme kapitolu o modlitbě a o jejím užtku, ač již byla mnohokrát vymežována a osvětlována se všech možných stránek a ve všech možných projevech. Dlužno vždy znovu a znovu k modlitbě se vraceti, neboť mluvíti o modlitbě je tolik jako referovati o badání astronomických, jež dosahují vždy nových a nových poznatků o tělesech nebeských, nových výpočtů prostoru a nových objevů ve vesmíru. Modlitba a toto badání mají před sebou Nekonečnost; modlitba Boha, nekonečného Duchem lásky, badání vesmír, nekonečné dílo Boží. Proto mluvíti nebo psáti o modlitbě je tak nutné, tak potřebné a vždy aktuální jako modlitba sama, již dnes začínáme, zítra v ní budeme pokračovati a již nikdy nedokončíme, protože jest láskou, přirozenou lačností a žízni našich duší.

Po čem lační a žízni naše duše, ke komu planou láskou? Oh — jsouce dětmi, víme, že to nikdo jiný nemůže býti nežli Otec, náš dobrotivý Otec! — Ale my k němu voláme: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Což není s námi, zde, uprostřed světa? Jest, zajisté jest, avšak my ho nemůžeme viděti, my s ním nemůžeme obcovati, protože naše oči jsou zaslepeny hříchem, předsudky, nevěrou. On jest „na nebesích“ ve světle, a my v temnotách, nikoliv prostorových, nýbrž v temnotách vězení, malého, úzkého a chladného vězení sobeckosti. Jak je to smutné! Avšak proto si nemysleme, že jsme dítkami, jimiž Otec opovrhne. Bůh láska jest — a kdo v lásce jen své srdce stáplí, v Bohu byt má a Bůh v něm svůj chrám — zní k nám hlas Janův z přeradostné zvěsti. Sám Bůh je tedy naším Otcem a jsa láskou, jest nám dosažitelný skrze lásku. Hle, plesejme a radujme se, neboť tento cit jest nám znám, vždyť jest ohněm, vyhřívajícím a osvětlujícím naše vězení, je touhou naší po svobodě!

Abychom však svojí láskou dostoupili Lásky, musíme její projevy učiniti hybnými, činnými, aby nás k Otci „na nebesích“ skutečně povznesly. A tu jsme u modlitby, jež je tímto povznesením, povznesením myslí z bojiště myšlenek k míru „nebes“, kdež dlí Otec v paláci dokonalosti, krokem, jež činíme na cestě k Domovu.

Ke trůnu Božímu nevede jiné cesty kromě té, již vyšlapaly kroky modliteb. Avšak připomeňme si, že jen modlitba, jež duši povznáší, jen modlitba opravdová, usilovná a vroucná jest krokem, zanechávajícím šlépěj na cestě co znamená poutníkům budoucím. Proto zdůrazňujeme lásku, neboť bez lásky není modlitby, jako bez lásky není obcování. A obcuje-li se ve světě i bez lásky (možno-li vůbec mluvit o této v souvislosti se světem), lépe: bez přátelství, sympatie a loyálnosti, tož nám to nikterak nemůže býti pravidlem pro definici obcování duše s Bohem.

Duše, v nichž dosud nezaplál oheň svaté lásky, marně snaží se býti trpělivý, marně hnětou vědomí spokojenosti, marně se vyučují ctnostem. Jediné láska vyvažuje mysl, že nekolísá, že nepochybuje a netěká, jestiž láska ohněm, jenž všechno neduchovní ničí, šířá, spaluje, zůstává samojediny, žhavý, mocný. Marný jsou touhy jejich po nějakém štěstí, míru a ladu života, neupínají-li se naznačeným směrem. Mimo štěstí, mír a lad klidného plápolání ohně lásky k Bohu není jiného štěstí, míru a ladu.

A proto, že zmíněné duše postrádají lásky, nezakotvily ještě v modlitbě. Zaměstnává je příliš starostlivost o vnější svět, spoutává je mnoho ohledů k jeho zvyklostem a řádům. Právě proto nemohou přestat věřiti démonu světa, jenž jim přikazuje: Starejte se o svá těla a bojujte, abyste byly první! Nepraví: Zbavte se starostí, utecte se k Bohu, naučte se modliti! — neboť tím by je ztratil, v nich pak ztratil sebe. A tak v chaosu, v přesile myšlenkového napětí a smyslném neklidu žijí marně, nemohouce dosíci ctnosti, jež se jim představují v duších Boha milujících, ač po nich touží. Zapomínají na jedno: na Boha a na lásku, již mají mu býti jako Otcí zavázány. Tento cíl a tento prostředek právě svět jim zhatil, řka, že Bůh jest smyšlenka, nebo že Bůh jest síla, již mohou lidé spoutati dráty a stroji a přinutiti, aby jim poháněla rotačku, chrlící frivolní a neznabožský tisk — a že láska jest jenom jediná, jejíž sladkost musí se vysátí do dna, neboť jest jen k tomu, aby ji lidé strávili. A tak svět způsobuje, že se víc a více boří v močál tělesnosti, oddalujíce se Bohu a sobě — vědomí nesmrtnosti — a přibližujíce se zkáze. — Duše, neznající lásky k Bohu, neznají ani modlitby, neboť láska a modlitba jsou tak totožné jako síla a práce.

Píšíce již o duších bez Boha, musíme vzpomenouti i těch, jež nauku o modlitbě přijaly Istivě, jen proto, aby před lidmi a Bohem, v něhož pokrytecky věří, byly ospravedlněny, že mu jsou modlitbami oddány. Myslíme ony pobloudilé duše, jimž unikl smysl a účel modlitby. Ztrnuly ve slovech a skutcích bez povznešení srdce. Rozhodly se sice jíti s těmi, jež Boha skutečně hledaly, avšak na periferii vnějšlosti zastavily se u kolotoče mnohomluvnosti, jenž jim připomínal věčnost, a ztratily z dohledu ony, jež šly přímo, nikoliv do kruhu. Pro slast smyslů a pro zachování světských požitků a veselí rozhodly se konati přemnohé věci, mající symbolickou souvztažnost (pro otevřené duše skutečnou) k Bohu, jen proto, aby se život jejich zdál úplným, nevylučujícím víru v Boha. Toto počínání je však neospravedlnilo a také nikdy neospravedlní z jich podlé Isti a neupřímnosti. Církev svatá klade důraz na tuto klamnou stránku chápání cesty k Bohu, modlitby a bohoslužby, zahrnujíc svatokrádež a svatokupectví. Není-liž pak takové počínání hříchem proti Duchu svatému, jenž podle slov Kristových nebude odpuštěn? — Tímto připomenutím chyb a hříchů v životě náboženském chceme probuditi ony duše, jež vědomě či nevědomě Boha zneuctívají lživou zbožností. Chceme je navrátiti opravdovosti probuzením života duchovního, jenž posvěcuje život tělesný. Nemůže tělesný posvěcovati duchovní. Modlitba jest pak prostředkem tohoto posvěcení, zakládá-li se v lásce a tato v odříkání, nebo v trojím mlčení: v mlčení slov, mlčení žádostí a mlčení myšlenek. Neboť mlčení slov dává sílu, mlčení žádostí udílí klid, a mlčení myšlenek soustřeďuje duši, že se utápí v pokoji vlastním jen Srdci Božímu.

Z tohoto stručného připomenutí plyne poučení, že pravou, skutečnou modlitbou jest jen ta modlitba, jež dosahuje některých duchovních darů. Sv. Pavel v I. epistoletě ke Korintským mluví o rozdílných darech duchovních, udílených však jediným Duchem. Ať už je to jakýkoliv dar, vždycky přináší duši užitek. Někomu užitek modlitby jest řeč moudrosti, jinému řeč umění; někdo skrze modlitbu dosahuje silné, statečné a neoblomné víry, jiný dar uzdravování; rovněž skrze moc slova a živou víru někdo činí divy, prorokuje, prohlédá bytosti a rozeznává a vykládá jazyky. Tyto dary z jediného Ducha vplynuvše, jsou si rovny mírou i užitek, jež přinášejí duši. O darech duchovních, jichž dosáhnouti lze duchovním životem, modlitbou, bylo by možno ještě mnoho psáti, neboť tak jako jest modlitba sama neskončitelná, jako jest obcování s Bohem nerozlučné, tak jest Bůh nevyčerpatelným zřídlem duchovních darů. Zajisté již ctnosti, počínajíc uctivostí, skrze poslušnost až k andělské oddanosti Bohu, jsou úžasnými dary Božími. Pro praktický život vezdejší významná jest trpělivost, spokojenost a odhodlanost.

Mimo tyto dary a ještě mimo lásku, jež sama o sobě jest duši štěstím dokonalým, jest největším darem, podmíněným ostatními, zejména láskou, dar klidu Božího v duši. Spasitel, připravuje se při poslední večeři na oběť kříže, vlil do duší apoštolů tento dar, když pravil: Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám. — Dal jim Pokoj svůj vlastní, Pokoj svého Ducha ve chvíli nejobětavější lásky, pokory a odevzdanosti Otci. Již v této chvíli dal se celý i celému světu a obětí potom zpečetil svůj dar, potvrdil pravdu svých slov. Jest nyní na nás, abychom tohoto Pokoje získali — vlastně my ho musíme získati, chceme-li býti šťastni, chceme-li dosáhnouti Boha, chceme-li býti KATOLÍKY v pravém významu tohoto slova, dětmi, majícími důvěrné a svrchované OBECENSTVÍ s Otcem!

Vnitřní utišení — mír Boží — Pax Christi... Tohoto největšího a nejmilostnějšího daru duchovního, tak nezbytného pro další pokrok putování duše k Bohu, dosahujeme zase jen modlitbami vroucí a oddané lásky, nezištně žádající si Otcova království. K již uvedeným podmínkám pravé modlitby ještě dodáváme:

Láska jest silou, bez níž modlitba není modlitbou. Taková modlitba lásky jestiž neutuchajícím tepem, tlučením na dveře, skrze něž musíme vjíti, abychom vešli a vyšli a pastvu našli. Nepřestává bušiti, neoblomně věříc slovům Kristovým: Tlucte a bude vám otevřeno! — až dosahuje svých tužeb, až jest vyslyšena... — Tu jako by odvalen byl kámen příšerné kobky, v níž byla duše vězněna — takové vědomí východu na svobodu ji obestírá, z volného prostoru vane k ní lahodný vzduch domoviny a sladce palčivé paprsky jejího Slunce, jímž jest Kristus, ji vstřebávají v sebe, pohružující ji v nevyhovitelný pokoj věčnosti. A tento Boží klid, jenž zavanul duši ve chvíli vroucího odevzdání se Lásce, sám jsa vrcholným darem, ještě ji obdarovává, přinášeje na svých andělských perutích jitřní paprsky poznání, vlévaje jí netušenou sílu a dáváje jí prohlédnouti až k tajemství Trojice.

O tento Pokoj musíme prositi, o nic jiného, neboť jím dosahujeme pravého a trvalého duchovního života. Pracujme všemožně k jeho dosažení. Předně modlitbami, kteréž nechť se stanou vyjádřením trojího mlčení: slov, žádostí a myšlenek — jemuž se ostatně můžeme vyučovati prakticky v každé době denní; příležitostí zajisté jest dosti. A posléze si připomeňme dvě blahořečení Kristova kázání na hoře: Blahoslavení tiší, neboť oni vládnouti budou zemí. — Zajisté v Pokoji jest ono vladařství, neboť v něm a skrze něj vládneme sobě samým a tudíž celému světu v nás. — A blahoslavení pokojní, nebo oni synové Boží slouti budou. — Básník Otokar Březina praví (u J. Demla), že ušlechtilé podléhá vždy méně ušlechtilému, čili pokojní jeví se ve světě jako služebníci a otroci, ale, díky Bohu, jsou zatím nejmocnějšími pány vlastního světa vnějšího i vnitřního, neboť všechna dokonalost záleží v Pokoji.

Jako učedníci v lodičce na rozbouřeném moři zděšeně volali k spícímu Ježíši: Pane, toneme! — s touž úzkostlivostí volejme i my k němu ustavičně svými modlitbami, aby též jednou v našich duších objevil se slavný a mocný a naplnil je utišením žádostí, myšlenek — hříchů, svým svátým Pokojem.

JAN RUBIN.

SV. TOMÁŠ, KŘESŤANSKÝ MORALISTA

„Sv. Tomáš je ve věcech věrouky vynikající učenec, ale v mravovědě znamená málo.“ Tento dosti obvyklý názor dosvědčuje nadbytku takové prostoduchosti, že bychom se rádi spokojili s pousmáním.

Přece však bude vhodno podiviti se nad myšlenkou, že ti, kteří takto mluví, činí dojem, jako by byli mravovědci, moralisty. Řekněme přesněji, jako by báдали v mravní bohovědě, neboť o tu zde jde.

Myslím, že všichni jsou zajedno, že mravní bohověda jest věda o křesťanských mravech. Ale nezdá se, že by vědou o křesťanských mravech všichni ve skutečnosti mínili stejnou věc. Většinou je to vlastně znalost daných, pozitivních zákonů (příkázání), kterým se mají přizpůsobiti. Sv. Tomáš neznal „Codex Benedictinus“ a nemohl být jejich hlavou. Jiným je věda o křesťanských mravech především vědou o mravní bytosti, o jejíž mravnosti mluví činy (jejíž činnost právě představují mravy). A v této vědě má sv. Tomáš první místo mezi mistry, ačli není jediným jejím mistrem. Největší jeho slávou, vedle díla filosofického, je, že vědu o mravech uspořádal v učení bohovědné.

Mým úmyslem je vykreslit v celkovém obraze, jak sv. Tomáš viděl toho nadpřirozeného „živáčka“, jehož životem jsou křesťanské mravy a potom vnitřní zákon, jímž jsou přikázání potřebná jenom pozdějším bližším učením.

*

Křesťanský život se tomu, kdo se naň dívá jen světsky a zvenku, jeví jako úcta božstva a zachovávání příkazů. Vidí jej, jak se poddává jistým zákonům a plní stanovené vnější obřadnosti.

Avšak v tom je jen smyslový vzhled života. Tomu, kdo se na něj dívá zblízka a zvnitř, se ukáže jako styk mysli a lásky se živým Bohem. Vidí, jak se život křesťana s Bohem rozvíjí v nejosobnějším z přátelství. Sv. Tomáš by řekl: „To není jenom náboženství, to jest láska, přátelství.“

Podle našeho přirozeného postavení nejsme s to býti s Bohem v opravdovém přátelském styku. Otážete-li se mne, proč to, spokojím se s odpovědí: Na to Ho dosti neznáme. Jemu se zalíbilo odstraniti onu překážku zjevením. Sv. Tomáš žasne před tou dlouhou řadou Božích důvěrností, jimž vtělený Syn Boží sám chtěl dáti uchvacující dokončení. Což nepatřilo mu a pouze mu samotnému nejvyšší a nedotknutelné tajemství božského života, jak Otec plodí Syna a jak z Otce a ze Syna vychází Duch svatý, jenž jest jejich vzájemnou láskou! Má-li vzniknouti přátelství mezi Bohem a námi, tu nám za ně ručí slovo Páně: „Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15,15.)

Ale zjevení jest jen vnější světlo. Má-li se změnit v osobní a živou myšlenku, tu mu musí býti náš duch vnitřně přizpůsoben. To jest úkolem víry, která jest sv. Tomáši ctností v plném aristotelském slova smyslu. Ba více než ctností, jest jakoby novou schopností. Neboť víra není v hloubi ducha pouhým upravením jeho přirozeného rozpětí. Představuje novou, opravdu původní moc mysletí a jakoby rozum božského řádu. Dobře si zapamatujme první ústrojí křesťanského života.

Avšak s božskou ctností víry máme jen jedno ústrojí božské myšlenky. To by ovšem postačilo, kdybychom neměli navázati styk s Bohem. Není to však dosti, máme-li s ním býti v přátelském poměru. Přátelství tkví v srdci. Snad se domníváte, že naše srdce je samo sebou chovati k Bohu přátelství hned, jakmile jej pozná. Sv. Tomáš tak vůbec nemyslí. Láska je příliš veliká věc. Pomyslete jen. Prvně blahověle vůči Bohu a on nám ji oplácí. Potom to citové spojení, které z Boha a nás činí jedno. Boha považujeme za druhé já a jeho dobro za naše dobro. A Bůh nám oplácí. Celé úžasné tajemství přátelství je v tom, co je láskou.

Někteří bohoslovci by rádi vyhradili výsadu lásky Duchu sv. On sám by neměl do našich srdcí vkládati její hnutí. Sv. Tomáš očekává od Ducha sv., aby ráčil uzpůsobiti naši vůli Božímu přátelství a aby ji učinil schopnou, aby ji sama mohla projevit. To svatý Duch působí tím, že vlévá do našich srdcí božskou ctnost lásky. Toť druhé ústrojí našeho křesťanského života, jehož podstata je věrou a láskou zajištěna.

Podstata prozatím neúplná. Víra není patření na Boha tváří v tvář, nýbrž poznání pojmové a temné. Neuvádí lásku ve vlastnění jejího Boha; ponechává ji strohému řádu přání. V tomto úkolu, kdy se nedostává bojů, potřebuje láska podpory. Tu ji pomáhá božská ctnost naděje, která nám dává pomocnou Boží všemohoucnost a tak mění touhu lásky v naději.

*

„Víra, naděje a láska, tyto tři věci...“ napsal sv. Pavel v I. Korintánům 13,13, mluvě jako zjevovatel. „Víra, naděje a láska, tyto tři ctnosti...“ opakuje sv. Tomáš mluvě jako bohoslovec.

Ctnosti. Tedy hlavní živé prameny činnosti. Božské ctnosti, které nám dávají samého Boha. Tedy původní prameny a více než pouhé ctnosti, jakoby nové schopnosti naroubované na našich lidských schopnostech, jejichž vlastní mohutnost hodně přesahují.

Sv. Tomáš se neochvějně drží podivného dosahu božských ctností. Každá schopnost vyžaduje jako svůj pramen a živou podložku přirozenost, která je stejného řádu s ní. V našem případě není tou přirozeností naše lidská

přirozenost. Pouze božská přirozenost má žádoucí podmínky. Božské ctnosti, v nichž máme trojí životní moc božského dosahu, nemohou v nás býti leda ústrojí božské přirozenosti.

Nelekejme se takové smělosti. Jako svatý Pavel, tak i svatý Tomáš se jenom druží k výroku svatého Petra: „Povolal nás vlastní slávou a silou, kterými nám dal převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abyste se skrze ně stali účastní božské přirozenosti.“ II. Petrův I, 3n. Toto rozumí katolická církev milostí posvěcující.

Milost posvěcující je tedy v nás božskou přirozeností ve sděleném stavu. Rozhodně nikoliv ve vlastním stavu nejvyšší Podstaty, nýbrž ve stavu zcela jiném a nedokonalém pouhé vlastnosti, která patří mezi případy, *accidentia*. A přece opravdovou božskou přirozeností, která — ač „stlačena“ do takového stavu — má v nás úkol přirozenosti, to značí jest pramenem a životním základem božských ctností. Tyto ctnosti jsou v nás božskými ústrojí božské přirozenosti. Právě jako naše lidské duchovní schopnosti jsou v nás rozumnými ústrojí rozumné přirozenosti.

Ten nadpřirozený „živáček“/jak jej vidí sv. Tomáš, je dosti skutečný a pevně vybudovaný i dosti božský, a jemuž křesťanský život je životem. Řekněme přesněji, žije vlastně božským životem.

*

Náš křesťanský život se nese dál než život našich božských ctností. A proto nepřestává býti životem ne-li božským tož nejméně nadpřirozeným. Proto nepřestává býti životem, našim životem. Proto nepřestává býti nadpřirozeným. Svatý Tomáš nám vysvětlí ten nový zázrak lásky našeho Boha.

Tato sdělená božská přirozenost, již jest milost posvěcující, tedy tkví v naší lidské přirozenosti, kteráž je jí podkladem a již by nemohla zničit, aby při tom nezničila i sebe samu. Milost vede božský život božskými ctnostmi, a tento božský život se rozvíjí v nitru našeho vlastního lidského života. Věru, nic víc než rozvíjí, neboť milost posvětná neničí naší lidské přirozenosti a život milosti nezastaví toku lidského života. A také jej nesmí přehlížeti. Vždyť nežijeme na dvě strany, božským životem milosti a lidským životem přirozenosti. Náš božský život si chce přivlastnit náš lidský život. Láskou mu ukládá své vlastní cíle a věrou mu předpisuje cesty, kterými má jíti.

Náš rozum rozumí tomuto zasahování milosti do našeho lidského života a naše rozumná vůle to schvaluje, jestliže se nad tím znepokojuje naše smyslnost. Přece se ani první ani druhá necítí na té výši neočekávaného úkolu vésti lidský život ne pouze rozumný, nýbrž přidružený božským snahám lásky a řízený příkazy víry. Bylo by možno, že by jim milost posvětná, jejíž přítomnost jim ukládá úkol, na který se necítí učiněny, neuchovávala nějakou pomoc? Ovšem; a nikoliv nějakou chvilkovou almužnu, spíše trvalou pomoc, jak slušno Boží štědrosti a důstojnosti těch, které se mu zalíbilo učiniti svými dětmi. Pomoc, která povyšuje naše lidské schopnosti v jejich nitru pro nadlidský úkol, jenž jim připadá, aby svou činnost převedly do řádu nadpřirozeného.

Sv. Tomáš nepochybuje o této pomoci, která jim byla velkomyslně dána. A tu jsou vlité mravní ctnosti, které se z posvětné milosti vylévají do rozumu, do naší vůle, až do smyslnosti.

Naše lidské schopnosti povýšené mravními ctnostmi vlitými milostí a uschopněné zvládnout si životně činnost, již na ně působí božské ctnosti, budou napříště rozvíjeti činnost v nadpřirozený život. Tento nadpřirozený život se jim stane přirozeným životem. Sv. Tomáš o to velmi pečuje, aby v nás naturalisoval život milosti v jeho dvou stupních života božského, díla to božských ctností, a nadpřirozeného lidského života, díla to vlitých mravních ctností.

To je všechno? Nikoliv. Bůh neskrblí ve svých darech, zvláště v darech milosti, které jsou nejskvělejšími dary jeho lásky, a není ještě spokojen. To proto, že přes všechno je přítomné postavení milosti posvětné a jejího života v nás nedokonalé a nejisté a musí býti chráněno. Neboť možnosti jejich rozvoje jsou nekonečné a vyžadují obratnějšího dílovedoucího, než jsme my. Duch sv. má volné pole ve všem, co se týká jej samého. Ale Bůh, chtěje až do krajnosti uchovati životní ráz života milosti v nás, chtěl, aby naše nadpřirozené ctnosti byly spojeny s její osobní činností a s jejími božskými podněty. Sedm darů Ducha sv. — nejvyšší vylití milosti posvětné — činí naše božské i mravní ctnosti schopnými přivlastnit si životně právě tolik skupin božských hnutí, která jsou strážci a buditeli života milosti.

Máte nyní před očima celého onoho nadpřirozeného živáčka, jemuž je vlastně křesťanský život životem, ono nové stvoření, které oslavoval sv. Pavel. Nechybí mu nic víc, nežli charismata, čili milosti dané k posvěcení jiných, ale ty jsou jiného řádu a netýkají se tolik našeho osobního života jako života společnosti. Jak veliký, jak uchvacující to zjev! Ať nám nepřijde o křesťanském životě vykládati člověk, který nevěří ve jsoucnost tohoto živáčka! Ať se nepokouší vysvětlovat křesťanský život, ani ať se nedomyšlí, že nám jej zpřístupní, kdo nepochopil dokonalou stavbu onoho živáčka. Právě jako způsob našeho rozumného života je prvně vyjádřen přirozeným zákonem v jakosti a stavbě lidské přirozenosti, tak způsob života křesťanského jest přece vyryt jako zákon, který také můžeme nazvati přirozeným, v jakosti a stavbě naší omilostněné bytosti.

To mi ještě zbývá vysvětlit; učiním tak krátce. (Pokračování.)

A. LEMONNYER O. P.

PŘEKÁŽKY DUCHU SVATÉMU V NÁS

Ještě jednou se (světice) zastavila a počala v modlitbě prositi: Ach, Věčné Slovo, rci mi, prosím, které a jaké jsou překážky, jež působí, že Duch svatý vnukající a tak oplodňující, nevykoná v duši celého svého díla? Vždyť je přece tak sladký a hořký! Ach, rci mi, proč jen tak málo lidí zná jeho milé vábení? Ó Slovo, nyní, kdy je čas štědrosti, tvé milosti a lásky, řekni mi to, je-li to tvá vůle.

Odpověď Slova: Jsou různé překážky, má drahá nevěsto, protože jsou různé stavy tvorů a různá také bytí tvorů.

Jednou takovou překážkou, jež oddaluje ode mne, je zloba, jež těm, kteří jsou daleko ode mne, naplňuje tak jejich srdce, že můj Duch nemůže v nich spočinouti.

Jiní zase narážejí na překážku vlastní vůle. Jiní zase nejen mají překážku vlastní vůle, nýbrž též vlastního vidění a rozumění, takže mi chtějí sloužiti SVÝM způsobem. Chtějí mého Ducha, ale tak, jak jim se to líbí, a tak se stávají neschopni jej přijmouti. Druzí zase, kteří jsou mi dosti blízko, narážejí o jinou překážku, jež se mi neméně protiví. Je to ona kletá vlažnost, v níž se jim zdá, že slouží mně, a nepozorují, že zatím slouží sobě. A když se jim zdá, že mi začali sloužiti, tehdy jsou v nejnebezpečnějším stavu, protože slouží mi s uznáváním sama sebe a myslí, že mi slouží, jak si zasloužím, aby mi bylo slouženo. Není tomu však tak, protože chci, aby mi bylo slouženo bez sebelásky, s čistým úmyslem a pokorou. A tato pokora musí býti taková, aby ponořila duši až do středu země, protože můj Duch je jako blesk, jenž sestoupí s nebes a nezastaví se až ve středu země. Tak i Duch svatý nespočine než v duši, již nalezne ve středu její nicoty. U vysokých a prostředních se nezastavuje, nýbrž přechází mimo.

Znovu žádala: Ale, ach, milostné Slovo, ráda bych věděla, co dělati proti těmto překážkám, protože, co by mi bylo platno, že jsem je poznala, kdybych neznala též léku proti nim?

Odpověď: Má nejmilejší nevěsto! Proti prvé překážce, to jest, proti zlobě, třeba postaviti prostě dobrý úmysl, protože však nemůžeš tento dobrý úmysl vstípati do zlých srdcí, skryj jej celý v sobě a nebudeš více cítiti nesnesitelná muka. Budou to pro tebe muka pouze rozplameňující, nikterak však zdrcující, protože to budou muka bez vášně; kdyby byla s vášní, trýznila by tě. A když mi potom obětuješ tato muka a spojíš je s mými mukami, promění se ve vánek, jenž rozhání mraky. Touto snahou svou a mukami z ní nepřekonáš zlobu v srdcích mých tvorů.

Proti vlastní vůli vezmi vůli mrtvou, nechť ani mne samého jinak než tak, jak je to mou vůlí. A tuto svou mrtvou vůli obětuj ve spojení s mou odevzdaností, kterou jsem projevil v modlitbě k Otci v zahradě Olivetské. V této odevzdanosti uschne býlí v srdcích tvorů zasazených v zahradě církve svaté.

Proti vlastnímu rozumění, jež je zkázou ctností, a proti snaze sloužiti mi podle vlastního způsobu, vezmi: nic nechtění, nic nerozumění a nevědění podle vlastního způsobu. A obětuj mi to ve spojení s onou žádostí, kterou já jsem hořel, aby Otec byl oslaven, a uvidíš, že v tom změknu srdce mých tvorů, jež jsouce takto obměkčena a pohnuta, stanou se schopna přijmouti mého Ducha.

Proti vlažnosti, jež s tak špatným úsudkem dává viděti duši, že slouží mně, zatím co slouží jen sobě, pravím ti, dcero má drahá, že v témž okamžiku, v němž duše je sebevědomá, že slouží mně, přestává mi sloužiti. Postav proto proti prokleté vlažnosti žár lásky a obětuj ji ve spojení s onou samou láskou, jíž jsem se já sám vydal. A tato láska znovu obětovaná bude ohněm, jenž sestoupí do jejich srdcí a vypálí tuto vlažnost.

SV. M. MAGDALENA de TAZZI.
(Estasi e Lettere ed. Vaussard, p. 161.)

PRACOVNA

BUDE JAKO STROM U POTOKA

Kdo? Ten, kdo si oblíbil zákon Boží a o něm rozjímá ve dne v noci. Čím jsou vody potoka stromu, tím jest denní rozjímání člověku. Jako strom bez vody usychá, tak člověk bez rozjímání žije životem souchotináře; jeho duše jako tělo souchotinářovo schne, vadne, bledne; nějakou dobu se ještě povleče cestami duchovními, ale brzy od nich odbočí a zemře Bohu hříchem smrtelným.

Naproti tomu duše rozjímající zazelená se a rozkveté a ovoce ponese jako strom na březích potoka oteplován slunkem milosti Boží. Květy, které pučí z rozjímání, jsou zbožné povzdechy víry, lásky, pokory a kajícího a lítosti, jimiž rozjímání jako perlami jest protkáno.

Nejen květy zbožných povzdechů nese strom zasazený na březích meditace, ale i hojné a krásné ovoce. Možno říci, že kdo rozjímá, koná skutky všech ctností. Rozjímající poznává, že svých náruživostí nepřemůže bez sebezáporu a mrtvení svých smyslů, proto rád a statečně se zapírá. Poznává, jak krásný je život niterný a sebraný, život s Bohem a v Bohu, proto se mu oddává a v něm se cvičí. Poznává, co mrtvých duší jako planých úhorů leží po světě, proto se rozohňuje k práci apoštolské, ke katolické akci a snaží se býti ohněm který, přinesený Ježíšem, zažihá svět. Kdo rozjímá, vidí i bídu tělesnou svých bratří a sester chudých a nuzných a hladovících — a žebrá pro ně a rozdává vezdejší chléb. Kdo rozjímá, je netoliko moudrý a opatrný, ale i statečný a silný jako lev hladovící po cti a slávě Boží.

Dobře praví Suarez v pojednání „o rozjímavé modlitbě“: „Omnium virtutum actus in hac oratione frequenter exercentur.“ Kdo rozjímá, koná všechny ctnosti. Strom na březích potoka.

P. HUDEČEK C. SS. R. V ŘÍMĚ.

DUCHOVNÍ PŘÁTELSTVÍ

Stále ty dvojice v životech svatých a mystiků. Sv. Bernard — sv. Hildegarda, sv. František — sv. Klára, sv. František Sal. — sv. Františka de Chantal, Jindřich Suso — Elsbeta Staglinová, Lacordaire - kněžna Svěčinová.

Tu již není možno pochybovati o možnosti duchovního přátelství. Ba, tím méně možno pochybovati o užitečnosti a kráse takového přátelství. Ale jsou to výšiny, jichž dosahují jen duše okovů tělesnosti zbavené. Jen silní vystupují na vrcholy hor. Jen stateční vzdorují závratí.

V mnohých knihách moderních se řeší otázka, je-li možné přátelství mezi mužem a ženou. Na tu otázku je odpověď jediná: takové přátelství je možné mezi SVATÝM mužem a SVATOU ženou.

A my, potřísnění rmutem zlých žádostí, vyhnanci něhy, jdoucí životem v zasloužené osamocenosti, zavržené světem, ale neuchvátivší nebe, opustivší jeden břeh, ale nedopluvší k druhému, propuštění z otroctví, ale ne svobodní, neporažení, ale ne vítězi, my, Pane, nejsme hodni, aby nám tiskl někdo ruku a zahřál ji teplem soucitu, nejsme hodni, aby lidské srdce se chvělo obavou o život náš, pokryti hnusným malomocenstvím odcházíme do pustých skal, bychom se dokáli odpuštění a doplakali úlevy — nečistí!

Nečistý! musíme zvolati, blíží-li se lidská bytost. Prchati před její tváří a prchati před ní, aby se nenakazila páchnoucím dechem úst našich. A duše lká: Nikdy nebudu seděti v Betanii. Nikdy nebudu jísti koláčů Martiných a slovům mým nebudě nikdy naslouchati snivá Marie.

Budu žíti v údolí smrti s šatem roztrženým na znamení smutku, rty zahalenými závojem, za živa pohřbena v samotě, sama s Tebou samým, Pane, opuštěná s opuštěným, zavržená se zavrženým!

DOMINIK PECKA.

SRDCE PÁNĚ

Sedmého června jest svátek znamení svaté Lásky Kristovy, svátek Nejsv. Srdce Ježíšova. Kterí jste Ježíšovi, zasvěťte se mu v ten den znovu a neodvolatelně. Prodlete, jak jen můžete, nejdéle před svatostánkem a odprošujte jej za všechny hříchy své i cizí. Pomodlete se smírnou modlitbu, kterou připojil sv. Otec ke svému listu a kterou podáváme v překladu. Naši společnou mši sv. celé Hlubinářské rodiny překládám na tento den. Odepřete si ten den nějakou zábavu, udělejte radost někomu z bližních. Je to den Lásky a proto den — náš! Všichni, kterým je to jen poněkud možné, nechť přistoupí ten den ke stolu Páně a pomodlí se při tom, aby naše snažení, aby Ježíš konečně kraloval u nás v srdcích i ve společnosti, bylo Pánem požehnáno.

BRAITO.

SMYSL ZKOUŠKY

Jdete slunečným dnem, těžce, ale přece jen radostně. Nesete s sebou všechny sny, zájmy, snahy. A najednou se zatmí, zavíří kolem vás kotouč prachu. Tma se kolem vás zašklebí. Někdo dlouho a vytrvale pracuje podzemně proti vám intrikami, zlobou, lží, pomluvou. Má moc, má postavení. A tak vás jednou skryt za jiného udeří. Tehdy ucítíte, jak se vše pod vámi boří, cítíte, že vše to, k čemu jste Inuli, co jste měli rádi, co vás sílilo a zvedalo, nutno opustiti. Propast se pojednou otevře v nitru. Zachvějeme se jako holátko vypadlé z teplého hnízda. Propast volá po naplnění. Křičíte hladem po Bohu. Voláte ho, letíte k němu a zase odložíte jednu hračku, třebaže drahou, svatou, ale — přece jen hračku. V takové chvíli vidíte její malost v sobě. Chcete-li ji opravdu milovati, musíte ji zvednout k Bohu, ještě více zvednout! Víc Boha milovati a více ji pro Boha a méně pro ni samu. A chápete, že velké lásky nutně jsou zde sledovány velkou nenávisť, a že právě velká nenávisť dovede vás přímo přiraziti k velké Lásce, k Lásce samé, že to je důvod, proč ji Bůh dopouští!

BRAITO.

PAVOUK

Nepodobáme se kolikrát tomu neúnavnému tvorů, když se honíme s podobně zarputilou vytrvalostí za lesklými mouchami, marnostmi dne a světa? Abychom polapili trochu ubohých, drobných chviliek, úsměvů, rozhazujeme nitro své na všechny strany, stále ze sebe vydáváme marnotratnicky, všemi směry rozhazujeme sítě proto že pozemské štěstí se také všemi směry rozlévá. A tak stále spřádáme nové a nové pavučiny, že již ani nemůžeme klidně ochutnat radosti nejdrobnější. A ty nové sítě tvoříme a platíme svým nitrem, svým klidem. Nakonec přijde někdo a hrdě nám potrhá jemně setkané sítě, do nichž jsme chtěli polapit štěstí. A lidský pavouk znovu zalézá do temného kouta, aby znovu začal marnou práci. Marně marnosti marnými sítěmi zachycuje.

BRAITO.

DOTAZ: JAK ODLOŽIT HNĚVIVOST?

Odpověď: Poznání chyby jest již jejím polovičním odložením. Druhou polovicí jest užití prostředků starých, osvědčených a snadných. Vroucí modlitba, stálá, vytrvalá modlitba o srdce tiché a pokorné: Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podobné Srdci svému, vykoná divy. Svěřme se vedení milosti, o níž neustaneme prositi právě na náš úmysl. Mimo to jest důležité předejít příležitost ke hněvu. Když víme, v kterých okolnostech se nás snadno zmocňuje hněvivost, dříve, než ještě nastane ona okolnost, obnovme svůj úmysl zachovati klid. Pohledme v duchu na Ježíše tichého a pokorného. Když nás rozrušují slabosti, křehkosti víry bližních, vzpomeňme si na vlastní ubohost a špatnost, vzpomeňme si, jakou trpělivost musí Bůh s námi míti, a představme si, jak by to s námi dopadalo, kdyby spravedlivý hněv Boží dolehl tak na nás, jako doléhá hněv náš, často tak málo zdůvodněný na naše bližní! BRAITO.

Zde, na zemi, děti se nemohou narodit bez matky. Vcházejí na svět skrze ženu. Stejně skrze ženu vcházíme do nebe. Maria je touto ženou. Po hříchu lidé očekávali plod Marie, této Panny sladké, pokorné a svaté. Maria, buď požehnána, buď požehnána!
SESTRA MARIE OD JEŽÍŠE UKŘÍŽOV. „MYŠLENKY“.

UMĚNÍ:

Umění, tzv. nábožné umění, jež nevede k modlitbě, jest nestvůrné jako krásná žena, jež nikoho nezapálí. Kdybychom nebyli otupělí příkazem tradičního obdivu, nedovedli bychom pochopit, ba co dím, byli bychom uděšeni obrazem Madony neb Krista, jenž by nás nedovedl sraziti na kolena.
LÉON BLOY: LA FEMME PAUVRE P. 91.

ŽEŇ

DOC. TH. DR. FRANT. CINEK: PODSTATA KNĚŽSKÉ ORDINACE. (V Olomouci 1929.) Dr. Cinek vyplňuje svým spisem novou mezeru v české literatuře. Co koná jako vychovatel kněžského dorostu v semináři olomouckém, podává širší veřejnosti. Ukazuje nadpřirozené hodnoty svátosti svěcení, kterou označil Kristus svou církev jako pokračovatelku svého kněžského poslání. Dogmatická otázka o podstatě kněžské ordinace patří k těžkým problémům. Dr. Činek postřehl co nejpřesněji obtíže, ale zároveň cesty k rozluštění. Všimá si zevrubně jiných argumentací a poukazuje na jejich slabost a svými důkazy, které rozvíjí od prvních pramenů až k dobám nového názoru, staví tradiční názor na podstatu kněžské ordinace. Kniha je zároveň vědeckou apologií svátosti kněžského svěcení.
Dr. M. Habáň O. P.

HANDBUCH DER PHILOSOPHIE: RECHTSPHILOSOPHIE VON ARTHUR BAUMGARTEN: Oldenbourg, München-Berlin 1929. Je to další sešit celého soustavného informování o dnešní filosofii. V historické části se ukazuje, že je třeba filosofického světového názoru, jako základu k pozitivní právní vědě. Za nutnou filosofii se klade metafysický dokázaný eudaimonismus. Všeobecné blaho staví metafysika, i noeticky odůvodněná, za cíl všeho světového dění. V praktickém dění to znamená přivést lidské cítění a myšlení vždy na vyšší stupeň universálnosti. Právo podle autora nemá být podřizováno morálce, nýbrž stanoveno jako morální řád, který se pozitivně a cenně uplatnil. NÁVRAT K METAFYSICE MORÁLKY A PRÁVA znemožněný poněkud autorovým pojmem nejvyššího dobra.
—ab—

MARIO E. MARIETTI, TORINO: CAMILLUS COLLILANZI, THEOLOGIA MORALIS UNIVERSA, JUXTA CODICEM JURIS CANONICI IN MEMORIAE AUXILIUM APTIORI METHODO DIGESTA, SEMINARIIS, EXAMINATORIBUS ET CONCURSUM ADEUNTIBUS PERUTILIS. - Vol. III. DE PRAECEPTIS (str. 372, cena lir 15). — Vol. IV. DE SACRAMENTIS (str. 626, cena lir 25). Co titul slibuje, to kniha dává, držíc se uprostřed mezi obsáhlými díly a příliš stručnými výtahy. Metodicky je to dílo vzácné, ke studiu a opakování a kontrole jako stvořené. Zvláště bych zdůraznil množství praktických pokynů pro duchovní správu, jež jinak nejsou ani v obsáhlejších dílech.
—es—

WALTER DE GRUYTER & CO, BERLIN: THEOSOPHIE NEBST ANTHROPOSOPHIE UND CHRISTENGEMEINSCHAFT. Sammlung Göschen. (Str. 132, cena váz. 1.50 mar.) — Lic. Kurt Lehmann-Issel podává stručný jasný nárys staré theosofie a jejího poměru k moderní theosofii a křesťanství, jež označuje tak, že indická theosofie se u nás proměnila v kosmosofii, čili, že nynější theosofie je docela jiná nauka nežli theosofie stará.
—es—

J. G. B. MOHR, TUBINGEN: DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART. Liefer. 49/52. Obvyklým svědomitým způsobem zpracovaná hesla: Josuabuch-Kinderhort. Zvláště pozoruhodná jsou hesla: Islám, Židovství, Hnutí mladých, Katechismus, Katolictví, Čistota.
—es—

„DES HL. JOHANNES VOM KREUZ KLEINERE SCHRIFTEN,“ übersetzt von P. Aloysius ab Imac. Conc. O. C. D. (80, 379 str., 1928, Mk 10.50) Theatiner-Verlag, München. Tato kniha je pátým a posledním svazkem úplného vydání spisů velkého mystického učitele v krásném německém překladě podle kritického vydání španělského. Nemusím zdůrazňovat význam sv. Jana od Kříže pro vnitřní obnovu církve a rozvoj duchovního života. Naši čtenáři jsou si toho dobře vědomi a každý, kdo chce pochopit podstatu duchovního života, bude horlivým čtenářem spisů sv. Jana. Dočkáme se též my úplného vydání spisů sv. Jana v češtině? — Gratuluji Němcům, že jim byl svatý Jan učiněn přístupným právě jedním z jeho duchovních synů.

V. DECOULS: „L'EVANGILE ET LES MERES“ (80, str. 142, fr. 9). Aubanel Fils Ainé, Editeur, Avignon, Place des Etudes. Krásná knížka pro matky. Ukazuje jim vzor všech matek — Marii a učí je milovati a vychovávatí dítky podle jejího příkladu.

RENE BAZIN: KAREL FOUCAULD, badatel o Maroku, poustevník saharský. I. díl přel. Jetřich Lipanský. - Edice Izmael, Veselí, pošta Čepí v Čechách (str. 94, cena?). Jsem nesmírně vděčný za vydání tohoto krásného díla. Životopis K. F. jest úchvatným líčením zázraků milosti Boží v duši mladého důstojníka, až se stal rytířem Kristovým, světcem v řadě trapistů. Tuto knihu všem našim čtenářům vřele doporučuji a těším se na II. a III. díl.

OBČANSKÁ TISKÁRNA, BRNO, STAROBRNĚNSKÁ: MOSAIKOVÝ OBRAZ SOCIÁLNÍ SOUSTAVY, vybudované na podkladě a zásadách křesťansko-katolického náboženství v rámci hanáckém. Sestavil či složil Fr. Bařina O. S. A. (Str. 538, cena Kč 35.) Po přečtení titulu nechtělo se mi do četby a s velikým sebezapřením jsem přečetl 54 stránky a pak jsem knihu znechucen odhodil. Psátí utopie nemůže každý. Zola napsal svou komunistickou utopii, ale je to aspoň dílo umělecké, kdežto tato „Mosaika“ s „křesťansko-katolickou“ na metr tlustě nanášenou tendenčností mi přivedla na mysl slovo Jidášovo: K čemu je ztráta tato? Mohlo to... dáno býti chudým. —es—

VELIKONOČNÍ POVÍDKY. Z ruštiny vybral a přeložil A. Vrzal (str. 286, cena 20 Kč). 16 povídek různých ruských spisovatelů na motivy biblické, apokryfní a velikonočně náladové. Kniha svérázného kouzla najde jistě mnoho zalíbení. Vydala Čs. akc. tiskárna, Praha II., Spálená 15. —es—

BARDY: LITTERATURE LATINE CHRETIENNE, (Blond, Paris, 240 str., 10 frs). Přehled latinské patrologie tvořící protějšek k podobnému svazečku starokřesťanské literatury řecké. Bardy rozvíjí před námi živě (maje každé slovo doloženo vzácnou odbornou znalostí) obraz křesťanského písemnictví navazujícího na Písmo sv. až do sv. Hilára, Ambrože, Jeronyma a Augustina a tak přichází až do dob vpádů barbarských, v nichž křesťanství zachránilo civilizaci. Tak se nám rýsují postavy Boecia a Cassiodora. Zásluha Bardyho jest, že dává dobrou prvou orientaci, jakýsi úvod do starokřesťanské literatury. Ač je dílo hodně stručné, dovedl je autor uchrániti fatálního suchopáru. Knížka povzbudí ke čtení prvých Otců v originálech, a to jest její nejvzácnější ovoce. P. Am.

DEML: OČISTEC (Škeřík, Praha, 1929). Antologie a prosy Jakuba Demla. Je-li každý kousek vzácnou perlou, neméně je uměleckým VÝBOR SAM. Deml jemnou autokritikou vystihl pravý svůj akord a podle něho zladil celou sbírku. Řekl si to sám, že je snářem, který vidí. A tak vidí smysl své oběti, svého kněžství, svého básnického poslání, tajuplné smrti, jež je přerodem v lepší život. Velkolepá je prosa jeho o kněžském povolání. Za národ, rodinu nutno se dát posvětit, očistit a posilnit rod a rodinu a národ sebeobětováním, ale skrytým, zapadlým, aby bylo opravdu obětí. Kdo chce poznati ducha Demlova, nechť sáhne po této sbírce. Knihy a články Demlovy jsou rozebrány neb roztroušeny a proto mají zde příležitost naši čtenáři, kteří si naráz oblíbili našeho nového spolupracovníka, získati dobrého obrazu o jeho tvorbě. Kniha jistě každého zahřeje. Braitó.